

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 „ — „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszavételére vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, január 8.

Osztalék becslések.

(K. Ö.) Bankjaink, takarékpénztáraink s iparvállalataink más esztendőben ilyenkor rendszerint már elkészültek az osztalék becslésekkel, a melyekkel hogy megvoltak elégedve, igazolja a statisztika, a melyből megtudjuk, hogy a tőke produktivitása országos átlagban tíztizennégy százalék között mozog.

Az idén az osztalék becsléseknek meg vannak a maguk nehézségei. Immár a legkedvezőbbnek mondott pénzügyi évszakban vagyunk, de az üzleti élet csak nem akar fellendülni. A kifizetésre kerülő tavalyi osztalékot tehát mély homály fedi. A bankok, iparvállalatok és takarékpénztárak vezetői tartózkodnak, félnek az osztalékbecslés munkálatába belemenni, mert azt gondolják, jobb a bizonytalan homály, mint a szomorú valóság. Pedig az osztalék becsléseknek igen fontos szerepök szokott jutni a tőzsdéi üzleti élet fellendítése körül. Az idén ez a várva-várt segédeszköze a spekulációnak csak nem akar jelentkezni és a tőzsde üzlettelenségében visszatükröződik az egész gazdasági helyzet vigasztalan képe.

Ami eddig az osztalékról napvilágra került, nem sok ugyan, de éppen elég arra, hogy a helyzet vigasztalanságát felismerhessük. Az osztrák vezető pénzügyintézetek közül az osztrák hitelintézet a múlt évi 18 frt helyett az idén csak 16 frtot, az osztrák-magyar bank pedig

a tavalyi 40—43 frt helyett, legfeljebb 37—38 frt osztalékot fog fizetni. A budapesti vezető pénzügyintézetek hasonló helyzetére a pénzügyintézeti részvények árfolyamvesztéséből lehet következtetni. Ez a sorsuk az iparvállalati részvényeknek is. A legjellemzőbb körülmény azonban, hogy pénzügyintézetek és iparvállalataink egyáltalában huzzák, halasztják az osztalék kérdést, mert ebből biztosan lehet arra következtetni, hogy a régi és új osztalék között az eltérés tetemes lesz. Hisz saját érdekükben van, hogy az osztalék mérve, ha az kedvező, nyilvánosságra kerüljön.

Az értéktőzsde történetében az elmúlt esztendő jóformán szokatlan jelenség. A tavasszal kezdődőleg a jövő bizonytalansága oly súlyos nehezéddé a tőzsdére, hogy fontos politikai és közgazdasági jelenségek sem voltak képesek aléltóságából felrázni. Valamint ez a lanyhaság nem volt indokoltnak mondható az a rövid ideig tartó élénkség, mely a tőzsdén lábra kapott éppen abban az időszakban, a mikor már köztudomásúvá lett az aratás eredménytelensége. Különösen bank és iparvállalati részvényekben próbált szerencsét a spekuláció. A nagyközönség azonban, részint természetes okokból, részint, mert jó eleve figyelmeztetve lett, tartózkodóvá lett. Hogy helyesen tette, igazolták a következmények, mikor éppen az annyira felkapott és feldecibrt papirokban következett be rohamos árfolyamesés. Az utolsó lökést a tőzsdéi élet felélénkítésére a spekuláció a dividenda becslésektől várta. Ez mint

látjuk nem következett be, minek hatása alatt üzletkötésekbe belemenni, mindenki óvakodik.

Eddig az ország gazdasági fellendülésének igazolására a bank és iparvállalati osztalékokra hivatkoztak, mondván, hogy jó gazdasági alapjának kell lennie ennek az országnak, hol a tőke produktivitása megéri, sőt meghaladja a tíz százalékot. Mivel fogják most az osztalék csökkenést magyarázni? Kétségkívül a rossz aratással, mely a közgazdaság minden tényezőjével szemben éreztette hatását már eddig és fogja éreztetni még jobban ezután. Hogy a tőke produktivitásában már eddig is lényegesebb változások nem állottak be, azt kizárólag a pénzgazdálkodás előnyös helyzetének és azon nagy áldozatoknak lehet köszönni, mit a magyar állam nagyipari fejlesztési célokra fordított. Hogy meg ne feledkezzünk azokról a nagy anyagi és erkölcsi áldozatokról, melyeket a magyar mezőgazdák a földmívelés érdekében hoztak.

Mindezek dacára azonban be kell következnie a közgazdasági romlásnak, melynek előjelei itt vannak az osztalékcsökkenésben és a valuta romlása következtében mutatkozó árszűkülésben. Amíg a földbirtok 3—3¹/₂, a tőke pedig 10—14 százalékot jövedelmez, ez oly egészségtelen gazdasági állapot, mely a mi viszonyaink közt kizárja az egészséges haladást. Valamivel kevesebb osztalék s valamivel több földjövedelem az igazi arány, mely a boldogulást biztosítja.

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

A Sándor fiu.

Irtá: PRIGL OLGA.

A jégvirágos ablaküvegen nehéz csöppekben folyt alá a megolvadt pára, fényes csikot hagyva maga után, a mint lecsorgott a szuette keskeny ablakdeszkára. Nehéz gőz ülte meg a szobát, szinte sűrű volt tőle a levegő. A kurta téli nap szürke árnyai ott kerengtek a beteg öreg asszony tarkadunnás ágya körül, utánok kapott időnként a csontos, száraz kezével: Hess te!

— Most nyilván megint a halált látta meg öreganyám, — vélekedett Miska, a nagyobbik fiu.

— Hogy bár váltaná meg a nagyirgalmu, — szólott a menyecske. Minek is neki élni...

A két apróbb gyerek kukoriczát morzsol a szögletben. Meglapulnak s félve hegyezik a fülöket.

— Én már láttam halált, — mondja az egyik suttogva.

Kíváncsian néz rá a másik:

— Hát oszt milyen volt?

— Fehér volt, — ugrált. Csikósék Erzsije

a tükörből esalta elő. Abba lakik a halál, a ki mindig fázik. Hanem mikor Erzsije a jó meleg nap felé fordította, hát menten kiugrott belőle! — Ott tánczolt a falon jókedvében, — aztán meg a fejemre szállt. Hej, hogy rebegett tőle a szemem!

Önkénytelen keresték a falon, a tükör mellé dugott rózsákban. Hátha ott játsza a bujósokát.

A Csikós Erzsije anyja nyitott be hozzájuk:

— Hallja csak mit álmodtam, szomszédasszony, — mondja a menyecske.

— No? . . .

— A Sándort láttam itthon, — a Sándor urat . . .

— Hagyja el, tán annak betege az anyánk.

— Várja?

Egyet igazit kendőjén az asszony.

— Ugy lehet azért nem tud meghalni, —

a jó Isten tudja . . . Pedig már doktort is hittünk, az orvosság is drága volt. Sok baja van a szegény embernek.

— Irtak már neki levelet?

Felrántotta a vállát az asszony, a mi körülbelül azt jelentette, hogy minek.

— Talán segíthetné magukat is valamivel . . .

Ugyan vegye rá az urát!

Nem szólt az asszony semmit. A gyerekeknek adott enni, az öreg anyóra meg feljebb

huzta a tarka dunyhát. Hess te! Hess te! — kergette azt a szürke árnyéket. Esteledett. Kint a ház előtt álmosan nyújtózkodtak égnék az akácfa száraz gallyai, kékes füst csapódott vissza a rozoga kéményekből, fojtó szaga ott hömpölygött az utcán. A kutyák egymásután ugráltak le a kerítésről, az apraja vékonyan vitte sebes ugatással, az öregje ritkázta ugyan, de hatalmasakat vakkantva. No, hogy mi lelte őket. Itt is, amott is kikukkant a kapuba asszony, gyerek, — szemére csapott kalappal a gazda.

— Ur, ur, — adták a hirt egymásnak. Ez ugyan nagy ujság volt errefelé. Nosza találgatták ki lehet, — hova, merre megy, mi járatban van.

Könnyedén, finoman lépkedett az a havon, a cipője nyoma alig látszott meg utána. Pedig el is lehetett fáradva, pihegve állott meg egy perczre, — aztán meg benyitott a Gazsiek alacsony kapuján.

— Sándor, a Gazsiné Sándor fia jött meg, — futott a hír falüvegen szerteszét.

Sietve gyujtották fel azok odabenn az apró mécslámpát. A menyecske idegesen törülgette a székeket.

— Ide, ide tessék, — kínálta a bátyját. Nem mert tegezni. A két apró gyerek aludt a

Alkalmi vétel!

☛ Telefon összeköttetés ☛

Előre haladt idény miatt, az összes téli árak, u. m. Jäger alsók és harisnyák, posztó czipők és csizmák téli (loden) kalapok rendkívül le- szállított árban csakis

REICHARD áruházában

Nagyvárad, Fő-utca.

(Orsolya zárda épület) kaphatók.

a marburgi czipő-gyár egyedüli főraktára.

A képviselőház második bíráló bizottsága A p á t h y Péter elnökléte alatt ma ülést tartott, melynek napirendjére a Tren-
csénmegye várnai kerületében történt s kér-
vénynyel megtámadott választási ügye a meg-
tartott vizsgálat alapján való folytatólagos tár-
gyalása volt kitűzve. A kérvényezők képvise-
letében G ü n t h e r Antal, a választás védő-
jeül R e i n e r Béla ügyvéd jelent meg. Elnök
bemutatja F i s c h e r Sándor bizottsági tag-
nak és a tárgyalás alatt levő választási ügy
előadójának távirati értesítését arról, hogy
anyjának elhalálozása folytán nem jelenhet
meg az ülésen. A bizottság kívánatosnak tart-
ván, hogy F i s c h e r Sándor, ki az ügyet már
behatólag tanulmányozta, továbbra is teljesítse
az előadói tisztet, a választási ügy folytatóla-
gos tárgyalását e hó 20-ának délelőtti 10 órá-
jára halasztotta el.

ORSZAGGYULES.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 8.

Borzasztó unalmas ülés. Ásítózás, üres
padok, diskurálás. Az ülés is csöndes.

Elnök Láng Lajos. — Az ülést megnyit-
ván, bemutatja a beérkezett kérvényeket és
feliratokat, azután következett a napirend, a
vám és bankügy ideiglenes rendezéséről szóló
tvjavaslat harmadik olvasása.

Pár perc alatt átesett ezen a Ház, majd
hozzáfogott a munkaadók és a mezőgazdasági
munkások között levő jogviszony szabályozásá-
ról szóló tvjavaslat részletes tárgyalásához, a
mely a provizórium javaslat miatt a karácso-
nyai ünnepek előtt függőben maradt.

Mindjárt a czimnél Sima Ferencz szólalt
fel, de a Ház változatlanul elfogadta a czimet.

Az 1. szakaszhoz, a mely a munkás iga-
zolványok kiváltásáról szól, Kristóffy József
módosítványt nyújtott be, a melyekkel azt
célozza, hogy a kisebb mezei munkákra felfo-
gadott asszonyok és gyerekek ne legyenek kö-
telesek munkás igazolványokat beszerezni.

Szalay Károly helyesli azt az intencziót,
de a benyújtott módosítványt, a mely azt a
czélt egyetlen szónak megváltoztatásával akarja
elérni, nem tartja megfelelőnek.

Sima ezt a szakaszt egészen kihagytná; —

kuczkóba, — álmukba csókolgatta meg őket
Sándor.

— Ugy, — vitte a menyecske a szót,
mert öreg Gazsiné már nem arról a világról
beszélgetett, hogy nem igen eszmélt a szegény,
— abban az esztendőben történt, hogy maga
elment. — igen. Az anyánk sirt, ritt. Oda az
egyetlen fiam, — jajgatott naphosszant. Az
István, a mostani uram akkortájt járt hozzánk.
Szépszavu ember volt, de csak nem tudott az
se a lelkére beszélni. Pedig tiszteletes ur is
egyre hordta az ujságot, a miben olyan szépe-
ket irtak magáról. Hogy grófok, hercegek sem
általják megszorítani a kezét. Csak még jobban
jajgatott az öregünk. Romlásunkra lesz az is,
— mondta, a nagyapád átka száll reánk, a
kit ur-ember kinoztatott meg. »Romlására le-
gyen az egész nemzetségemnek, ha valamikor
egy ur lesz közülök» — ezek voltak az utolsó
szavai. S csakugyan leégett a házunk abban a
hónapban, tavasszal meg a szöllönket vitte el
a víz. A kevés pénzünk benn égett az almá-
riomban, a sok hordó finom bor kifolyt, elvitte
az ár. Ugy betelt minden. Az uram azóta nap-
számba jár s élünk, élünk. . . .

— Hess te! hess te! babrált a dunyhán
az öreg asszony.

Szinte közönyösen mondta a menyecske
tovább:

— A halált kergeti, a kit a tűzben látott
meg — s azóta mindig látja. A két kicsi elhalt
gyerekem halálát is megjövendölte, — meg a
Mucsi bíró uramét. Még akkor fenn járt. Egész-
séges ember volt bíró uram mint a makk, em-
lékezhetik rá maga is Sándor . . . No, hogy

mert nem járul hozzá a munkások és munka-
adók jogviszonyainak szabályozásához.

Darányi földmivvelésügyi miniszter ref-
lektált a felszólalásokra és a vita bezárása
után kijelentette, hogy Kristóffy módosításá-
hoz hozzájárul, mert helyesli a kifejtett inten-
cziót. Előre is jelzi a miniszter, hogy ennek az
lesz a célja, hogy egyes esetekben fölmentést
adhasson a munkásigazolványok kötelező ki-
váltása alól.

Az elnök most szavazásra tette föl a kér-
dést. A Ház a szakaszt a módosítványval
együtt elfogadta.

A 2-ik szakaszhoz, a mely a munkás iga-
zolványok kiállításáról szól, Rakovszky István
ezt a módosítványt ajánlja elfogadásra. — »Az
igazolvány kiállítása senkitől sem tagadható
meg, hanem haladék nélkül adandó meg.«

Sima felszólalása után Darányi kijelen-
tette, hogy a módosítást helyesli, de a végre-
hajtási záradékban kíván erről gondoskodni,
hogy a hatóságok haladék nélkül és soron ki-
vül intézzék el az igazolványok kiállítását.

Rakovszky erre visszavonta módosítványát
és a Ház a szakaszt változatlanul elfogadta.
Azután módosítás nélkül letárgyalta a 3., 4. és
5. §§-kat.

A 6. §-nál Sima Ferencz az egész sza-
kasz kihagyását indítványozza.

Végh Arthur attól tart, hogy ez a szakasz
félreértésekre adhat alkalmat, azért a második
bekezdés törlését s a helyet a következő szö-
veget ajánlja. — »A szerződő feleknek a tör-
vénynyel, vagy a törvényhatósági szabályren-
dellettel ellenkező megállapodásai pedig csak a
törvény rendes útján érvényesíthetők.«

Szily Pongrácz előadó hozzájárulása után
a Ház a §-t a módosított szöveggel fogadta el.

A 7-ik §-nál Sima Ferencznek volt meg-
jegyzése.

Darányi Ignác földmivvelésügyi miniszter
módosítás nélkül ajánlja elfogadásra.

A Ház változatlanul fogadta el a §-t.

Szily Pongrácz előadó a bizottság nevében
a 8. § második bekezdésénél módosítványt nyuj-
tott be, a melyet a Ház vita nélkül elfogadott.

Szily Pongrácz előadó a 9. 10. a 35. sza-
kasz együtt való tárgyalását kéri.

Örley Kálmán kifogásolja a 9-ik §-t azon
intézkedését, hogy a munkásoknak a leara-
tandó táblák előre kijelöltesse, s hogy a
gazda előre kösse ki a munkadíj adandó ga-
bona minőségét. Indítványozza, hogy a munkás
része az általános gabonaminőségben, vagy
akár ennek megfelelő pénzben legyen megál-
lított. Módosítást ad be a 35. §-hoz, hogy a

oszt egyszer szóba áll anyóval, az csak elkezd-
hess te, hess te!

A sárga halált látta meg a háta mögött s
akkor éjszaka meg is halt az ember.

— Babona az mind, — mondta a férfi
csendesesen. Aztán nem szólt, valahogy a fejére
szállt az a fullasztó, sűrű levegő.

— Jól megy dolga a világban ugy-e? —
fonta a beszédet tovább az asszony. Maga sze-
rencse-gyerekek született. Istenem, hogy nyo-
morgunk mi itt . . .

— Rosszabb az a világ, — felelt a férfi,
meg aztán a szerencse! — Ma így, holnap ugy. . .

Köhögött s a hangja elrekedt. Fakó volt,
szintelen.

— De hát a szép hangod Sándor? —
Istenem . . .

— A doktor azt mondta, majd visszajön,
csak legyen sokat falun, jó levegőn. Persze, ti
azt nem is értitek, — no hogy most mindig
vendégszereplésen vagyok, — vidéken. Biz ke-
vés a gázi s a mi volt pénzem is elfogyott.
De hát csak meg ne hűtsem magam újra! —
Komisz czugos az a Pest, annak köszönhetem
a bajomat. Most meg milyen halátlan . . .

István hol van? — mondta utóbb, hogy
másra vigye a szót.

— Favágni a Bakucza erdőbe . . . Eszel
valamit? — kérte aztán hirtelen az asszony
s közelebb húzódott a bátyjához. A mécsvilág-
tól olyan sápadt volt annak az arca. Zavar-
tan nevetett, mintha restelte volna elfogadni,
hanem azután ugyancsak hozzálátott.

— No, hogy kiéheztem, — de kutya mesz-
sziro is laktok ti . . .

munkás munkabérét pénzben fizessék ki, ha
valami eiami csapás a termést annyira meg-
kisebbitette, hogy az abból kijáró rész a mun-
kás megérdemelt munkadíjának meg nem
felel.

Sima Ferencz pártolja a módosítást. Indít-
ványozza, hogy az élelmezés pénzértékét köve-
telhessék a munkások.

Darányi miniszter ez utóbbit ellenzi, el-
lenben Örley szövegezését elfogadja.

A ház is így határoz.

A szünetig igen unalmas menetben letár-
gyalták 15 szakaszt. Szünet után folytatták a
tárgyalást.

A biharmegyei község- és helynevek magyarosítása.

Sipos Orbán tanfelügyelő ur szíves
figyelmére méltatta a biharmegyei elfelejtett
vagy elferdített helynevekről szóló értekezése-
met s a »Tiszántul« 1897. decz. 31. számában
megteszi arra vonatkozó megjegyzéseit. Azt hi-
szem, az ügynek használok, ha előbbi érteke-
zésem védelmére, vagy bővebb értelmezésére
még egy pár szót szölok.

Érdemes tanfelügyelőnk szerint a község-
és helynevek alkotásánál két szempont az ut-
mutató, egyik a történelem, a másik a magyar
nyelv érdeke. Az egyik azt követeli, hogy a volt,
helyes, de elfelejtett vagy elferdített helyneve-
ket helyreállítsuk, a másik Sipos ur szerint azt
kívánja, hogy minden helynek magyar neve
nem volt, magyar nevet adjunk.

Azt hiszem senki sem kételkedhetik azon,
hogy a magyar nyelv érdeke engem is vezérel,
különbem nem lettem volna esztelen, hogy na-
pokig bujjam a levéltárakat az elfelejtett bihar-
megyei helynevekért. De szerintem a magyar
nyelv érdeke nem követeli, hogy minden már
meglévő s történelmi jogosultsággal bíró idegen
származású község, vagy helynév helyet alkos-
sunk új magyar nevet s így magyar nevet
adjunk minden nem magyar származású helynek.

Ez először is lehetetlen, s a magyarhoz, e
történelmi jogalapon álló nemzethez nem illő
dolog volna. Lehetetlen, mert akkor következe-
tességből mindjárt Bihar, aztán Debreczen,
Szolnok, Tapolca, Kolozsvár, Esztergom,
Brassó, Veszprém stb. neveit is megkellene
változtatnunk, mert ezek sem magyar eredetűek.
Nem volna illő, mert hisz őseink is bi-
zony sok helyütt taposott nyomáson haladtak
s nem adtak a régi helynek új magyar nevet,
hanem elfogadták a meglévő. Alapítottak a
meglévőknél kívül új községeket, s ezeknek
már egészen magyar neveket adtak. Szerintem
továbbra is így kell haladnunk. A már meg-
lévő, történelmi jogosultsággal bíró helyneveket
el kell fogadnunk s az újak alkotásánál magyar
neveket kell adnunk.

S nem kell félni, hogy Biharmegye tér-
képe nagyon tarka lesz s egyes vidéken tán
nyoma se lesz a magyar uralomnak. — Még
sok községnek felfedezhetik elfelejtett magyar
nevét, csak az a bizottság, a mely majd ez
ügyben a megyei törvényhatóság elé javas-
latot terjeszt, szorgalmasan forgassa át Bi-
harmegyének az országos levéltárában levő
összeírásait.

Aztán pedig a magyar magáévá teheti azt
az idegen eredetű helynevet az által is, hogy
a maga kiejtéséhez alkalmazza. Így lett a régi
Istergran-ból Esztergom, a régi Dobri-zem-
ből Debreczen. Így alakított Zólyom megye
mostanában Brusznóból-Borosznó, Podkovecna
Padkóczot. Mi sem vagyunk kötelesek, hogy
Kreszulya, Krancsesd alakokkal törjük a
nyelvünket. Idomítsuk azt a magyar kiejtés-

hez, de ne vetkőztessük ki eredeti származásából új, oda nem illő, a történeti multat mel-
lőző névvel.

Ez ezáltal s az új helyek, telepek magyar elnevezésével teljesen meglesz óva a magyar nyelv érdeke s ha mégis marad hazánkban idegen eredetű helynév elég, az csak a valót, az igazságot mutatja s ezt eltitkolni nem szabad, mert az igazság a magyar nyelv érdeke felett áll.

Még egy pár szót az egyes községek ne-
veiről.

Hogy *Gyires* és *Sitert* nem említettem az elferdített helynevek közt, az onnan van, mert csak a román ajkuaktól elferdített helynevek lebegtek szemem előtt. Gyires és Siter nevei azonban a tiszántúli magyar tájszólás eredményei. Ez ejti ugyanis az *é* hangot hosszú *i* s így lett Gyéresből Gyires, Séterből Siter.

Hogy *Borzik* régi magyar neve Boszlyuk volt azt *Csánki* megbízható olvasása nyomán el kell fogadnunk. Contra factum nulla valet disputatio. Hogy Borszeg tetszetősebb, az lehet, de régi helyneveknél ez nem határoz; mert akkor Tótnak, Akasztónak, Fényszaru-nak stb. mindjárt nevét kellene változtatni. Különben a Borszeg elnevezés nem is lenne találó, mert a magyarnak nincs Weinberg-je, hanem szőlő-hegye, ha tehát Borzikon valaha szőlőt ültettek volna, Szőlőszeg-nek nevezték volna. S ha az állítólagos régi Borszegből alakult volna a románok ajkán *Borzik*, mért nem lett az onnan nem messzire eső Sárszeg-ből *Sárszik*?

Hogy *Kristyór* Köröstúr-ból alakult volna, azt hihetlenné teszik a *Sipos* Orbán úrtól is említett Réce-Keresztúr és Csicsó-Keresztúr helynevek, mert Szolnok-Doboka megyében nincsen Körös, hogy magának medret túrjon. Réce-Keresztúrt 1320-ban *Keresztur*-nak írja a magyar királyi kancellária (Pesty: Temesmegyei oklevelek I. 21.) A mint ebből a románok ajkán *Kristyór* lett, éppen úgy lett a biharmegyei *Keresztúr*-ból is. A *Körös-túr*-féle származtatás különben veszedelmes és sikamlós útra visz bennünket: a sanctum iter útjára!

Hogy *Bucsum* nak Tőkefalva volt magyar neve, elkerülte figyelmemet. Ezzel tehát egygyel több a helyreállítandó magyar helynevek száma. Hogy *Bukorvány* nak Bokorfalva lett volna 1552-ben a neve, valótlán. Bukorvány az 1552-iki összeírásban névszerint nincs felsorolva, hanem *Csége tartozékai* név alá van sorozva. Az 1552-ben említett Bokorfalvát én is vizsgáltam. Előfordul ez 1595-ben is, de mindig Belényes és Remete környékén s a csékei uradalomhoz semmi köze. Megsemmisült-e vagy valamelyik oláh (román) helynév alatt rejtőzik? azt későbbi kutatásoknak kell megállapítani, valamint azt is vajjon a régi magyar *Kábafalva* a mai *Kebed*-del egy-e?

Drág-Csége átalakítására nekem csak az a megjegyzésem, hogy ha a régi megyei iratok *Nagy-Csékének* írják, elevenítsük föl ezt, de a Drágot ne etimologizáljuk Derék-re, mert akkor a Drágfy-akat is Derékfyak-ra kellene utólag magyarosítanunk s így csuffá tesszük azokat a magyarokat, a kik a mohácsi mezőn az ország zászlaját Drágfy (és nem Derékfy) János kezébe adták.

Dr. Karácsonyi János.

Károly Irén tanár előadása.

Uram Isten! milyen különbség van egy laikus és egy tudós között.

Ha én kiszabadulok néha a város zajából, hol a suszterinas pótolja a fülemilét és a macska fejekkel kövezett utcákon robogó omnibuszok a szellő suttyogását, hol az ózont a

szeszgyárak lehelik, az üde zöldet pedig irigyen rejtegetik a szerkesztői papirkosarak, mondom, ha az én szürke énem kivetődik egyszer a szabad természet szunyogdus kebelére, egészen megfedkezve önmagamról, szívom az ózonnal telt levegőt és hallgatom, hogy miről susog a szellő, mi panaszol a kis madár.

Ha pedig egy tudós megyen ki az erdő szélre, előtte egész más a világ. Egy pillanatra észre veszi, hogy csupa szisztémába szedett növények vannak körülötte, mikkel nem érdemes már foglalkozni, aztán pipára gyújt, a mivel a szunyogot is az ózont is elfüsti, a susogó zefir ellen összegombolja a kabátját, mert ő tudja, hogy a zefir nátháról susog és aztán szorgalmasan kezdi gyűjtögetni a bogarakat a többi mellé, melyek már rég megvannak neki.

Ha aztán e közben megszólal a fülemile, felüti a fejét ő is. Hmmögni kezd.

Az a madár hangot ad m. perczenként 360 méter sebességgel rohanó hang hullámokat, melyek sok ezer rezgést végeznek keresztbe, míg annyi métert megtesznek hosszában, a hang az ő fülében nem gyönyörűséget, hanem rezgést kelt, a mit nem a lelke, hanem a fül idegvégződésének klaviatúrája fog fel. Aztán tovább gondolkozik. A madár messze van — füttyül — én hallom. Mi módon jutott az ő hangja a fülembe? A levegőn át, külön vezeték nélkül, tisztán mint rezgés, de a fény is rezgés! persze az is el hat a szembe vezeték nélkül. De a villamosság is rezgés . . .

Itt már a homlokára üt és örömmel kiált, megvan, meg fogtam. Azt hiszik kérem a fülemilét fogta meg? Dehogya, egy új theoriát. A fülemile már akkor drót nélküli telefonná vált ő előtte.

Persze, ha a villamosság is rezgés, akkor az is tovább terjed vezeték nélkül is és ha egy mű fület gyártunk a számára, akkor az úgy megfogja e hullámokat, mint a lépvessző a madarat.

Nos *Hercz* professor mely lelta a fülemilét, *Marconi* pedig meg gyártotta a lép vészőt, *Károly Irén* tanár meg fogta és bemutatja a madarat a drót nélküli telefonozást.

* * *

D. u. 5 órakor már zsufolásig megtöltötte a gimnázium fizikai előadó termét Nagyvárad legelőkelőbb közönsége, a szak emberek, magas állású urak és a minden szép és nemesért lelkesülő művelt nőközönség egyenlő figyelemmel hallgatták e szaktudással, de igen kellemes, vonzó modorban tartott előadást. Habár a terem minden zege-zuga zsufolásig megtelt, mégis sokan nem juthattak be s így a tudós tanár ur megfogja ismétetni az előadást.

A jelen voltak névsora, a mint az óriási zsufoltságban, egy ajtófélfához szorítva össze szedhettem a következők:

Ott voltak: Schlauch Jozefin, br. Gerliczy Félixné, Vucskics Julia, Recsky Elvira, Des Echerolles K. Sándorné és Laura leánya, Czifra Geróné, Szunyogh Lórándné, Glatz Antalné, Potássy Jánosné, Berkovits Miklósné, Winkler Lajosné, Csanak Jánosné, Markovits Vilma, Bognár Sándorné, Ritoók Margit, ifj. Rimanóczy Kálmánné, Winkler Mártha, Szegedy Györgyné, Korn Lajosné, Kunz Gusztávné, Géczy Irén stb. Férfiak Ritoók Zsigmond, Medvigy Mihály, dr. Imrik Péter, Des Escherolles K. Károly, Czifra Gerő, Kovács Béla, dr. Kornstein Lajos, dr. Popovics György, Szmazenka Ernő, dr. Raab Gyula ezredorvos, dr. Szolcsányi Hugó, Schlauch Nándor, Géczy Lajos, Debreczi Imre, Lukács állomásfőnök, Gillreiner, Patossy János, Korn Lajos, Kledorfer Lambert, dr. Kiss Károly, Wawrek Káimán, Nyiri György, Winkler Lajos, dr. Szabó Béla, Laday Kázmér, Pácz Sándor, Grexa N., Tóth Albin, Novotny Alfonz, Kelemen N. Martoncsik Lajos pr. r. tanárok, Fekete Sándor s még többen.

A tudós tanár először az elméletet magyarázta meg remekül sikerült kísérletekkel, azután gyakorlatilag alkalmazta az őt magyarázott theoriát és falakon, bezárt ajtókon át csöngetett, vagy irt tetszés szerint a vezeték nélküli átható villamos hullámokkal.

A tudós tanárnak egyéni érdemei is nagy elismerésre méltók e kísérleteknél, mert a szerkezet fő részét a *coherert* már akkor al-

kalmazta, nikkal, réz reszelék és higanyból összetéve, mikor még a *Markoni*-féle kísérletekről szó sem volt.

A páratlan jövőjű felfedezés alapja az, hogy *Hercz* kimutatta, hogy az elektromos szikrában keletkező elektromos rezgések — oszcillációk — a térben hullámszerűleg terjednek el, akár a hang, tehát felfoghatók.

Az angol *Port-Office* telefonikus uton kísérletezett vezeték nélkül, de nagyobb siker nélkül, míg végre *Marconi*, a zseniális olasz elektrotechnikus felfedezte a vezetés a felfoghatóság módját.

A készülék és alkalmazása rendkívül egyszerű, jövője óriási. Már 15 kilométernyi távolságra kísérleteztek, *Penarth* és *Breán-Dówn* között hegyeken keresztül. Tovább fejlesztése, bizonyos, de így is hajókra, világító tornyokra, vagy ellenséges csapatokon keresztüli híradáshoz megbecsülhetetlen, hisz az egész készüléket egy béka könnyen elviheti a hátán.

Dr. Károly Irén pedig ismét igen lekötözte a város intelligenciáját, mely előtt, vidéki városban még nem látott dolgot mutatott be.

Köby.

A villamos vasut.

— A közuti vasut ajánlata —

A villamos vasut ügye nagyon lassan döcög a megvalósulás felé, s bármennyire óhajtjuk is, hogy ez a rég érzett mulasztás pótolva legyen, alig merjük hinni, hogy a csütörtöki közgyűlés határozni fog érdemlegesen az ügyben.

De talán ez nem is lesz olyan nagy baj; mert vegyük csak elő a legelső ajánlatokat s a mostaniakat, azt látjuk, hogy pár hónapig húzódott az ügy ugyan, azonban sokat nyert a város.

És ezt első sorban a budapesti, u. n. trösztnek lehet köszönni. Ha ez a társulat nyeri el az engedélyt, be ment a város érdekében addig, a meddig kiváló szakértelemmel, önzetlenül s lehet, hogy keczkázat nélkül, bele mehetett.

Ha a nagyvárad közuti vasut társulat lesz a győztes, elismerés illeti meg azért a budapesti vállalatot, mert konkurencziájával nagy anyagi előnyöket biztosított Nagyvárad városának.

Eppen ezért nem értjük azokat az éles megjegyzéseket, a melyekke egyes különben higgadt bizottsági tagok a budapesti társulatot illették. Mert szóbeli felvilágosítások végett tárgyalást kért; hiszen joga lett volna teljesen hallgatni is.

Különben tegnap a közuti vasut-társaság volt előnyben. Mintha csak visszaakarta volna adni a tromfot a tröszt multkori igen előnyös ajánlatáért, erősen rálicizált újabb ajánlatával.

Ha ennél még lehet tovább menni, akkor bizonyára a tröszt nem hagyja szó nélkül ezen újabb ajánlatot; ha pedig elérkezett a közuti a legutolsó határhoz, az esetben alighanem alkalmazni lehet a közmondást az esőről, a melyben nincs köszönet.

Az alább egész terjedelmében közölt ajánlata a közuti vasutnak több lényeges pontot foglal magában. Így 32 év múlva, ha a templom-tértől a v.-velencei vasutállomásig levő vágány a város tulajdonába megy át, hajlandó ezen vonal használatáért évi 3000 frtot fizetni a városnak.

Nagyon meggondolandó, hogy leköttheti-e a város már most magát, miszerint megelégszik ilyen összeggel az akkori feszült viszonyok között. Ha pedig többet nem fizet a társulat s a város nagyobb összeget kér, kiépit egy új vonalat, s a régit a város nyakán hagyja.

Az ad hoc bizottság ülése különben a következőleg folyt le d. u. 3 órától este 7-ig:

Dr. *Bulyovszky* József polgármester elnököt; jelen voltak: dr. *Hoványi* Gyula, *Száhländer* Károly, *Bozóky* Béla, *Hlatky* Endre, *Bordé* Ferencz, *Guttman* József, *Busch* Dávid, *Ragány* János, *Dús* László, *Rácz* Mihály, id. *Rimanóczy* Kálmán, *Rendes* Vilmos, *Papp* János bizottsági tagok, *Szűts* Dezső biz. jegyző, *Gáll* Elemér posta-távirda főmérnök, mint felkért szakértő, továbbá a közúti vasut képviselőiben dr. *Berkovits* Ferencz, a budapesti társaság képviselőiben dr. *Schulek* budapesti ügyvéd.

Dr. *Bulyovszky* József elnök előterjesztette, hozzá két ajánlat érkezett; és pedig a nagyvárad közúti vasuté, a mely a szerződést is beadta, továbbá a budapesti társulaté.

Első sorban a közúti vasut ajánlatát bonthatják fel, mely a következőképpen szól:

A közúti vasut ajánlata.

Nagyságos polgármester ur!

Mult év december hó 24-én kelt nagybecsü felhívása folytán van szerencsénk a villamos vasut és erőátvitelre vonatkozó kötetendő szerződési tervezet ajánlataink és a szabatosabb szerkezet követelményei szerint azon kijelentéssel előterjeszteni, hogy az ide csatolt általunk aláírt és az összekapcsolás feltételéhez kötött tervezeteket magunkra nézve máris kötelezőknek ismerjük el és emellett még kötelezőleg kijelentjük, hogy:

1. Ha a város nagyvárad gőzm. közúti vasutnak a templomtéről a velencei pályaudvarig terjedő vonalrészének átengedett használata kérdésében ezuttal határozni nem akarja, hajlandók vagyunk, az említett vonalrész használatáért fizetett ellenérték kérdésének szabályozását az 1932. évi elhatalasítani. Ha az 1932-ik évben a város közt és köztünk a megegyezés nem sikerül, akkor lemondunk ezen vonalrész használatáról és — bár károsításunk mellett minden újabb követelés támaszthatásának joga nélkül a templomtéről a Nagyszőlős-utcán vezetendő villamos vasuti vonalrész még az 1933-ik évben kiépítjük. Önként értetődik, hogy ez részünkről csak a városnak nyújtott kedvezmény, miért is, ha a város azt elfogadni nem akarja, — fennmarad a mellékelt szerződésben elvállalt azon kötelezettségünk, hogy ezen vonalrész használatáért legalább is évi 3000 forint szóval három ezer forint ellenértéket tartozunk fizetni.

2. Ha a város az 54. §-ban említett 3900 négyszög ölnyi területet a hozzáférhetőségnek az engedély időtartalmára való fentartása mellett a sertésvásártéren bocsájtja rendelkezésünkre, akkor kötelezzük magunkat, hogy a Nagyvásártéren levő és kisebb áruk-felvételére szolgáló épületünket szintén a sertésvásártéren helyezzük át.

Egyéb tekintetben a városnak nyújtott kedvezmények a mellékelt tervezetről kitűnnek és bátrak vagyunk azoknak jobb kiemegetése végett az előnyöket következőkben rekapitulálni:

A vasut előnyei.

a) fizetünk kolozsvár utcai kis vonalrész használatáért az 1939. évtől kezdve évi 3000 frtot szóval háromezer forintot;

b) a rendelkezésünkre bocsájtott telekért fizetünk 150.000 azaz százötvenezer koronát é. k.-ben.

c) a várost a vasutnak 6—10%-ig terjedő tiszta jövedelmében 25 (huszonöt) százalékkal, a 10%-on túl mutatózó tiszta jövedelemben 30 (harmincz) százalékkal részesítjük.

d) a vasut megváltása esetében a város által társaságunknak fizetendő megváltási összeget a szerződésben kitett módozatok szerint következőleg javítottuk meg és pedig:

a	20. évtől a 25. évig a becsár és annak	20%
a	25. > > 30. > > > > >	15%
a	30. > > 35. > > > > >	10%
a	35. > > 40. > > > > >	5%
a	40. > > 50. évig csak a becsár.	
a	50. > > 55. évig a becsárnak, 50	százal.

55 éven túl a becsárnak csak 25 százaléka.

e) a 6 százalékos tiszta jövedelem elérése

esetén a vágány meghosszabítását 3 évről 3 évre mindannyiszor 3 (három) kilométerrel köteleztük, azon korlátozással, hogy az ösvágányhossz 25 (huszonöt) kilométernél nagyobb nem lehet.

Az erőátvitel.

Az erőátvitel tekintetében most előterjesztett tervezet a régibb ajánlatokhoz viszonyítva a következő eltéréseket, illetve javításokat mutatja:

1. Az erőátvitel joga az üzem első 10 (tiz) évében kizárólagos.

2. a vezetékhálózat kiterjesztésére 2 (kettő) munkahónap alatt kötelezzük magunkat a mennyiben a kiterjesztés minden 100 méterére 1 (egy) lóerő vagy 736 (hétszázharminczhat) watt képességű fogyasztás évi 1000 (ezer) órára biztosítottat.

3. a 13. §-ban készeknek nyilatkoztunk 100 méter távon belül a csatlakozást saját költségünkön elkészíttetni oly fogyasztóknak, kik egy éven át 250 (azaz kettőszázötven) képességű áramfogyasztást biztosítanak.

4. Az erőátviteli villamos áram maximális alapárát 4 (négy) fillérben állapítottuk meg és nyújtjuk a következő engedményeket:

5000 hectowatt fogyaszt.,	1000 órai igénybevétel	6%
8000 >	1500 >	8%
10000 >	2000 >	10%
15000 >	2500 >	12%
20000 >	3000 >	15%
25000 >	3500 >	20%
30000 >	4000 >	25%
35000 >	4500 >	30%
40000 >	5000 >	35%

melyeken kívül a városi és közhivatalok részére további 20 (husz) százalék engedményt nyújtunk.

Az árammértékért 250 watt berendezésénél 10 (tiz) korona, azon túl való berendezésnél 100 ampére mérő képességig 12 (tizenkettő) korona évi díjat szabtuk meg.

Villamos műhely.

Készek vagyunk továbbá egy oly telepet létesíteni, hol az iparral foglalkozóknak külön külön mindegyiknek szükségletéhez képest megfelelő villamos motorral ellátott műhelyi helyiség állandó mérsékelt bérért rendelkezésére s az igénybevevő a felhasznált villamos erő árát a városi szerződésben kikötött feltételek alapján fizeti, míg az összes villamos berendezést, sőt bizonyos minimális fogyasztási biztosításánál a villamos meteort is saját költségünkön mi fogjuk felállítani.

A kauczió.

Végül tekintettel arra, miszerint magán tudomásunkra jutott, hogy a város 10000 koronán túl a nagyvárad pénzüntézet betétkönyvecskéjét óvadékkul elfogadni nem köteles, intézkedtünk, hogy a »Magyar vasuti forgalmi rt. utalványunk és számlánk terhére, de a városnál javunkra a Biharmegyei Bank betéti könyvecskéjének kicserélése czeljából 30000 (harmincezer) korona névértékű állami értékpapír óvadékkul helyezzen letétbe. Ennek ellenében kérjük Nagyságodat, hogy az eddig óvadékkul szolgáló 30000 korona névértékű Biharmegyei bank betétkönyvecskét *Tichy* Gyula igazgatórnak elismervényére kiadni méltóztassék

Nagyvárad, 1898. jan. 8-án.

Kiváló tisztelettel

A nagyvárad gőzmozdonyu közúti vasut.

Berkovics s. k.

Urbán s. k.

Ennek felolvasása után felbontották a budapesti társulatnak a polgármesterhez intézett beadványát, a melyben kijelentik, hogy a bizottság által megküldött szerződés-minta egyes tételeire felvilágosítást óhajtának nyerni s ezért szóbeli tárgyalás elrendelését kérik. Előbbi ajánlatuk rájuk nézve kötelező, de újabb ajánlatot most nem, csak a szóbeli tárgyalások után adnak be.

Busch Dávid, dr. *Berkovits* Ferencz nem helyeslik, hogy a bizottság belemenjen az új tárgyalásokba, míg *Hlatky* Endre meghallgatódnak tartja, hogy mire kérnek felvilágosítást. Tárgyalásokba azonban ne menjenek bele.

Az érdekeltek ezután kivonultak s a bizottság elhatározta, hogy az új tárgyalásokba nem megy bele, a budapesti czég képviselőjét azonban meghallgatja, hogy mire óhajt a társulat felvilágosítást.

Az érdekeltek ismét megjelenvén a terembe, dr. *Schulek* budapesti ügyvéd példaképpen felsorolt néhányat, hogy mire kívánnak felvilágosítást. Elnök aztán kihirdette, miszerint új tárgyalásokat nem kezdenek, hanem összehasonlítást tesznek a közúti mostani és a budapesti legutóbbi ajánlata között.

Első sorban konstataáltak, hogy mi eltérés van a közúti által beadott szerződés és az eredeti szerződés-tervezet között.

A közúti szerződésében nincs arra semmi kötelezettség, hogy ha az államvasut nem enged be a velencei pályaudvarába a villamos vasutat, miként jut el az állomásig. Erre nézve kötelező nyilatkozatot kívánnak.

A szerződésbe bevenni rendelték, hogy ha most nem egyeznek is meg, 32 év múlva a templom-tér velencei állomás közötti vonal használatáért legalább évi 3000 frt használati bért fizet a közúti a városnak.

A villamos erőátvitelre kizárólagos jogot köt ki a közúti a szerződésben, ezt azonban megtagadta a bizottság.

Végül kimondta a bizottság, hogy a közúti vasut fentebbi ajánlatát előnyösebbnek tartja. A budapesti és a közúti társaság ajánlatainak pontos összehasonlítására és a különbözetek megállapítására egy szűkebb bizottságot küld ki dr. *Bulyovszky* József polgármester elnöklete alatt *Száhländer* Károly, *Busch* Dávid, *Ragány* János és *Szűts* Dezső tagokból.

A kérdést, a fenti bizottság jelentésével együtt kedden, január hó 11-én délután 3 órakor tárgyalja a nagybizottság.

Levél a szerkesztőhöz.

Kedves Szerkesztő Barátom-Uram!

Emlékszel még arra, hogy egyházmegyénk volt *Nesztor* Belcsug bácsi mennyit faggatott egyik-másik fogós kérdéssel, mert váltig mondogatta, talán hitte is: *János* maga mindeneket tud. Sajnálom, hogy az öregur mindennek, még a nesztorságnak is végét érte, mert most már mutatnék neki olyan embert a ki valóban mindeneket tud és pedig nemcsak a mult, nemcsak jelen, hanem a jövőbeli dolgokat is s utasítanám őt ehhez a valóban mindentudó férfiuhoz.

Ismeri ez a *Pallas-Lexikon*ot, olvasta a *Történelmi Hazugságok magyarországi részét*, tudja, ki volt, ki lesz a *bihar-püspökii plebános*, s mit fog az jövőben csinálni. Hogy jöttem e nagyszerű fölfedezésre? Kérdelek. Minek is kérdelek? Hisz hallottad eleget, hogy a mi nagyszerű, az igen egyszerű. Tegnap kapok az egyházmegyei hivataltól egy levelet. Az van benne írva, hogy bizonyos 29 frt 50 krról szóló hivatalos számadásomról a fölmentvényt megkaptam.

Ma reggel aztán mondják, hogy a »Nagyvárad« tudósítója szerint más volt abban a levélben: az állott abban, hogy engem neveztek ki *bihar-püspökii plebánosnak*. Ni hát ez jobban tudja. Előveszem megint a levelet, meg nézem mind a négy oldalát. Csak az első lapon van hivatalos sor s az megint csak a régi, már tudott dolgot zengi, a többi üres. Előveszem a borítékot, hátha benne rekedt a másik levél? Az is üres.

Már most hozzád, mint a ki a társadalom tudományt tanítottad s most Nagy-Várad társadalmának kellő közepén lakozol, fordulok egy kérdéssel. Én eddig úgy tudtam, hogy bizonyosan nem tudott dolgokkal nem illik előállani s esetleg másnak kellemetlenséget okozni kitenni mindenféle kérdezősködésnek, alkalmatlan gratulációknak stb.

Arra is tanítottak engem, — igaz, hogy a *Pallas-Lexikon* szerint már jó ideje, — hogy föllenteni nem szabad. Én ezt megis tartottam s tudtommal sohasem állítottam, hogy *Makó* közzel van Jeruzsálemhez. De már most talán megváltozott a világ, s azért légy szives értesíteni, szabad-e már mostanában föllenteni?

Nagyvárad, 1898. január 8.

Dr. Karácsonyi János,
bittanár.

A humanismus ünnepe.

— A bábaképezde jubileuma. —

Nagyvárad, jan. 9.

Egy negyedszázad óta terjeszti áldását, félreeső zajtalan utcában az a humanus, emberbaráti intézet, a melynek jubileumára összegyűl ma a város színe-java s kiváló tudósok jöttek el a fővárosból, hogy emeljék fényét az ünnepélynek.

A nagyvárad bábaképezdét ezelőtt 25 évvel állította fel Nagyváradon a kormány; azóta fokozatosan fejlődve, mint az ország ez irányú intézeteinek legkiválóbbja működik s szolgálja a nemes czélt ritka szép eredménnyel. Szolgálja a tudományt s szolgálja a közegészségügyet, a humanizmust.

Hogy az elmúlt negyedszázadban ily elismerésre méltó szolgálatokat tett a közegészségügy és humanizmus terén, első sorban annak a kiváló tudós férfinak köszönhető, aki az intézetet vezeti alapítása óta, aki büszkén tekinthet vissza az intézet működésére; aki tudományával, nemesen érző szívének egész gondosságával fáradozott kiváló sikerrel az intézet jóhírnevének öregbítésén.

Ez a kiváló tudós, a nagyvárad társadalom egyik jelese: dr. *Konrád Márk* tanár, a bábaképezde igazgatója.

Ezrekre megy azok száma, akik az ő vezetése alatt nyerték az intézetben kiképzetésüket s szerte az országban fontos tényezői a közegészségügyi szolgálatnak; ezrekre megy azoknak a száma, akik az intézetben találtak könyörületet, gondos ápolást. Így egyesíti ez az intézet a tudás terjesztését az emberbaráti szeretettel.

Hogy a mai magas színvonalra emelkedett az intézet, minden hízégs nélkül, csak dr. *Konrád Márknak* köszönhető. Alig pár évvel ezelőtt nyert kibővítést az intézet az ő fáradozása folytán egy új szárnyal, a női betegosztályal, melynek szükségét felismerve, addig buzgólkodott, míg czélját kivihette.

Ma, midőn a biharmegyei orvos-gyógyszerészi és természettudományi egyesület ünnepet rendez a humanus intézet 25 éves fennállása alkalmából, ünnepli annak kiváló vezetőjét s a tisztelet, szeretet, ragaszkodás érzelmeivel üdvözlő elnökét.

Az ünnepléshez üdvözlétével csatlakozik Nagyvárad polgársága.

*

A nagyvárad bábaképezde 25 éves fennállása alkalmából ma január hó 9-én jubilaris ünnepélyt rendez az orvos egyesület. Az ünnepélyes díszgyűlés délelőtt 10 órakor lesz, melyen a Nagyváradra érkezett kiváló vendégek: dr. *Tóth Lajos* min. osztálytanácsos, dr. *Csatary Lajos* orsz. közegészségügyi felügyelő, dr. *Kéthy Károly*, dr. *Tausser Vilmos*, dr. *Grósz Emil* egyetemi tanárok és dr. *Müller Kálmán* fővárosi orvos is jelen lesznek.

A jubilaris ünnepély lefolyása a következő lesz:

1. Elnöki megnyitás, tartja dr. *Kornstein Lajos*.

2. A biharmegyei orvos-gyógyszerészi és természettudományi egyesület üdvözlése, tartja dr. *Berkovits Miklós*.

3. Üdvözlések.

4. A bábaképezde 25 éves története tartja dr. *Konrád Márk*.

5. Zárszó.

Az ünnepély után megtekintik az intézetet.

Délben 1 órakor a Zöldfában diszebed.

A nyári szinidény ügye.

— A szerződés Bölönyvel. —

Nagyvárad város törvényhatósága három évre levette a napirendről a nyári szinidény ügyét; három évig nem fognak a felett összekülönbözni a városatyák, hogy melyik szintársulat nyújtson a nyári estéken élvezetet Nagyvárad közönségének.

Bölöny József győzött; a győzelem teljesen az ő személyét illette és az ő iránta város-

szerte táplált bizalomnak a kifolyása volt, mert bizony a kolozsvári szintársulattól ez időszerint nem sokat várt senki. Biztak azonban abban, hogy Bölöny József teljes áldozatkészséggel ambícióval fogja a kolozsvári nemzeti színházat legjobb erőkből szervezni s a vidék első társulatává emelni.

A társulat névsorát már ismerjük, s bár nem tagadjuk, hogy nem egy kiváló művészi erőt szerződttet Bölöny, azonban az egész társulat aligha fog megfelelni a kívánalmaknak. Ezt annak tulajdonítjuk, hogy nem nagyon volt kikben válogatni Bölöny Józsefnek, Reméljük azonban, hogy három nyári szezon nem ezzel huzza ki Bölöny Nagyváradon, hanem mindent elkövet arra, miszerint a kolozsvári nemzeti színház régi hírnevéhez méltó társulatot kapjon s akkor Nagyváradon is lesznek jó előadások.

A szinügyi bizottság tegnap dé után tartott ülésén egyik-másik tag hangot is adott elégedettségének a mostani kolozsvári szintársulat felett, s ők is Bölöny József ambíciójában reménykednek, hogy mihamarab különb társulata lesz Bölönynek.

A bizottság ülésén Hoványi Géza elnök, Kunyhossy János, dr. Várady Zsigmond, Mezey Mihály, és Farkas Izidor voltak jelen.

Hoványi Géza előterjesztette a Bölöny József intendánsal kötendő szerződést, a mely szerint három egymás után következő nyáron Bölöny József vezetése alatt a kolozsvári nemzeti színház tagjai játszanak a nagyvárad szin körben.

A szerződés szerint Bölöny József köteles minden év február 1-éig bemutatni a társulat névsorát s ha az ellen a szinügyi bizottságnak kifogása van, köteles a hiányokat pótolni, ellenkező esetben a szinügyi bizottság új pályázatot írhat ki.

Benne van még a szerződésben, hogy ha a három év alatt felépülne a nagyvárad téli színház, az ennek megnyitását megelőző nyáron már nem játszhat a szintársulat. E felől hosszabb időre is ki lehetett volna adni a játsszási engedélyt.

Különben a bizottság elfogadta a szerződést.

Előfizetési felhívás.

Negyedik évfolyamába lépett a „Tiszantul”. A nagy közönség megismerte, megszerette és felkarolta a lapot. Nincs szükség azért hosszús programra.

A politikában pártoktól függetlenek vagyunk. Ha azt látjuk, hogy a kormány intézkedése igazán az ország javát akarja előmozdítani, nem habozunk helyeselni és támogatni azt. De ha törvényben gyökerező jogainkat támadja, ha a kath. vallás ellen tör, ha az ország és polgárainak javával ellenkezik: — nem késünk felemelni tiltakozó szavunkat.

Az iparos és gazdaosztály érdekeinek védelme a nemzetközi tőke tulajdonosai ellen, a tisztességes munka és a munkások védelme a hazátlan szocial-demokraczia jogtalan követeléseivel szemben — a mi programunknak lényeges részét képezik.

Hazafias nemzeti és vallásos szellem minden irányban a mi jelszavunk.

Társadalmi, megyei és városi ügyekben nem klikk, sem magán érdeknek helyet nem adunk.

Költséget és fáradságot nem kímélve azon iparkodunk, amint tettük eddig is, hogy a főváros, a külföld és a vidék eseményeiről idejében, hiven, lelkiismeretesen és részletesen értesít-

sük olvasóinkat. Országgyűlési és távirati tudósításainkat a vidéknek egyetlen lapja sem mulja felül.

A jó irányú szépirodalomnak előmozdítása gondoskodásunk és áldozatkészségünk kiváló tárgyát képezi.

Meggyőződhetett a közönség, hogy kiadóhivatalunk mily nagy áldozatot hoz, midőn ily magas színvonalon álló lapot ad olvasói kezébe. És azért remélhetőleg méltányolni és támogatni fogja ebbeli törekvését kiadóhivatalunknak és szerkesztőségünknek.

Lapunk előfizetési ára újévtől kezdve 2 frittal magasabb lesz ugyan, de még mindig olcsóbb bármelyiknél.

Az előfizetési árak a következők:

Helyben kiadóhiv.-ból átvéve:	Helyben hához hordva:
Egy évre 8 forint.	Egy évre 10 forint.
Negyed évre 2 forint.	Negyed évre 2 ftt 50.

Vidékre:

Egy évre 12 forint. Negyed évre 3 forint.

A „TISZANTUL” szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

A vasárnapi népszerű felolvasások tárgysorozata január hó második felében:

1898. jan. 16. Vasárnapi népszerű felolvasás. Tartja dr. Szombati István: »Arany Toldija« d. e. 11—12-ig.
1898. jan. 23. Vasárnapi népszerű felolvasás. Tartja dr. Tóth Mihály »A festékanyagokról«, — kísérletekkel.
1898. jan. 30. Vasárnapi népszerű felolvasás. Tartja dr. Türr Lajos »Magyarország és Ausztria közjogi viszonyai, dualizmus.«

Január 9. A díjnok-egylet évről-évről közgyűlése a megyei árvasszék tanásterméhen d. u. 2 órakor.

- > 13. Városi közgyűlés.
- > 16. Az ipartestület táncestélye a Sasban.
- > 18. Harmadik jogász estély a Zöldfában.
- > 22. Tiszti estély.
- > 26. A »Katholikus Kör« táncestélye a Zöldfában.
- > 30. A Szigligeti-társaság felolvasó ülése.
- > 30. A katolikus kör közgyűlése d. e. fél 11 órakor.

Február 1. Városi bál a Sasban.

- > 5. A »Kereskedelmi Csarnok« estélye.
- > 6. A 48-as Népkör táncestélye a Zöldfában.
- > 19. Tiszti estély.

* Személyi hír. Dr. Hoványi Gyula jogtanár, az autonómiai kongresszus 27-es bizottságának jegyzője és előadója, a ma reggeli gyorsvonattal a fővárosba utazik, hogy részt vegyen a bizottság ülésén.

* Nemeskey Andor installációja. A csabai plebániára kinevezett, volt nagyvárad-újvárosi plebános, Nemeskey Andor ma tartja beiktatási ünnepélyét. Az ünnepélyes aktust Grócz Béla prépost, endrődi esperes plebános fogja a bibornok-püspök felhatalmazásából és nevében teljesíteni. A templomi ünnepély után a vendégszerető plebános házában fog összegyűlni a megye és Csaba város előkelősége, kik rövid idő alatt megismerték és megszerették a jószívű és magas képzettségű plebánost. Mi is szívesen gratulálunk hivatalba igtatása alkalmából az új csabai plebánosnak.

* Ebéd Széchenyi kanonoknál. Tegnapelőtt előkelő társaság jött össze Széchenyi Jenő kanonok vendégszerető házában, farsangi ebédre. A szíves házigazdán kívül Széchenyi László képviselő, Beöthy László főispán, Szunyogh Péter alispán, Miskolczy Barna, Cziffra Gerő, Horváth Péter huszár kapitány, gr. Bréda huszár főhadnagy stb. voltak jelen.

* Tisztviselők Önségélyző Szövetkezete. A szövetkezet működését f. hó 20-án megkezdte. Felkértek azon tagok kik a befizetést nem teljesítették, hogy mulasztásukat f. hó 9-én (vasárnap) pótolják. Befizetési idő d. e. 11-16l 12-ig. Szövetkezeti helyiség kir. törvényszék irodaigazgatójának hivatalos helyisége.

* **Értesítés a vasárnapi népszerű felolvasások tárgyában.** Az ipariskolai vasárnapi népszerű felolvasások rendező bizottsága értesíti a t. közönséget, hogy a mára kitűzött felolvasás az előadó betegsége miatt elmarad. N.-várad, 1898. jan. 9.

* **Ürge Ignác nem halt meg.** A múlt év őszén bejárta a lapokat a szomorú hír, hogy meghalt Kinába Ürge Ignác hazánkfia, missionárius, a ki néhány év előtt visszajött Magyarországra s kínai mandarin öltözetben bejárta hazánk főbb városait, mindenütt predikált, felolvasásokat tartott, a menyeyi birodalomról s gyűjtött ottani missió telepének árvaházára. Halálhíre mindenütt őszinte részvételt keltett. Mint örömmel értesülünk e halálhír alaptalannak bizonyult. Tegnap érkezett tőle levél Nagyváradra N o g e l y István cz. kanonokhoz, a Kath. Hitterjesztés Lapjainak szerkesztőjéhez. A levél Tszo-fu-pán-ban kelt 1897. november 21-én. Levelében azt írja, hogy súlyos betegségéből annyira felépült, hogy már végzi plebánosi teendőit. Isten adjon neki erőt és kegyelmet, hogy még sokáig élhessen nemes hivatásának.

* **A Bojceev-pör föltámadása.** A világ már majdnem elfelejtette S z i m o n Annát, a meggyilkolt magyar énekesnőt és gyilkosait, B o j c e v e v kapitányt és Novelics rendőrfőnököt, a kiket a börtönorvényszék életfogytiglan való börtönre ítélte, a mikor most váratlan fordulat történt ebben a szenzációs bűnpörben. Szimon Péter budapesti kereskedő, a szerencsétlen véget ért orfeuménekesnő édesapja, ugyanis táviratot kapott ma a filippopoliszi osztrák-magyar konzultól, a ki tudatta vele, hogy a másodfokú fölleviteli törvényszék új nyilvános végtárgyalást rendelt el Bojceev kapitány bűnpörében. A végtárgyalás napja még nincs kitűzve, de nem fog soká késni. A boldogtalan magyar lány tragikus sorsa tehát még egyszer foglalkoztatja majd az egész világsajtót.

* **Gyilkosság, vagy öngyilkosság?** Zsádányi tudósítónk írja a következő rejtélyes esetet: A községhez tartozó Böcsi pusztán még a múlt hó 5-én beteghez hívták K e m é n y Jenő dr. járásorvost. A beteg D a n i István leánya, Margit volt, — a ki az orvosi látogatást megelőzőleg egy gyermeknek adott életet. Az orvos megvizsgálta az anyát és gyermekét s a viszonyokhoz képest eléggé egészségesnek találta mindkettőjüket. — Két nap múlva azaz decz. 7-én ismét elhívták az orvost, ki újra megvizsgálta a beteget; s ekkor rajta f o s z f o r m é r g e z é s i t ű n e t e k e t k o n s t a t á l t. Rá való napon azután a beteg is, meg az u j s z ű l ö t t i s k i s z e n v e d t e k a mérgezés következtében. K e m é n y Jenő dr. az esetet haladéktalanul feljelentette a nagyszalontai kir. járásbírósnak. A hatóság pedig azonnal vizsgálatot indított ez ügyben. S a most folyó vizsgálat, esetleg ekszhumálás és boncolás mellett, fogja majd kideríteni, hogy a mérgezés öngyilkossági, vagy gyilkossági szándékból történt-e.

* **Bosznia lakossága vallás szerint.** A legutóbbi népszámlálás következő számadatokat szolgáltatott az okkupált lakományok lakosságának vallás szerint: Mohamedán lakos van 548.632, görög-kelet 673.246 *római-katolikus* 334.142, zsidó 8213. A többi vallásra 3859 lélek esik. *Legnagyobb a gyarapodás aránylag a római-katolikusok számában.*

* **Mostohán maradt közrend.** Sötét hírek keringenek a vidék közrendeszetéről. Körös-Tarján Irsó-Pallag és Czigányfalva a szomorú helyek. Itt aluszik a közrend, illetve éjjente őrző egyedei a bakterek. Körös-Tarján 26-án éjjel riadt fel Kodnovics Péter bakter dörgedelmes hortyogására. Ugyanezen időben Irsó-Pallag éjjeli nyugalmát Tyirla Pável ringatta meg, szintén csak bős hortyogásával. Azonban legjobban kijutott Czigányfalvának; itt vállvetve harsogott két disz-bakter, Balázs Mik-

lós és Kozma János. Valósággal ünnepi számba menő hortyogást rendeztek. A hűtlen hortyogók ellen gyökeres eljárás van foglalatban.

* **Eső után köpenyeg.** Budapest főváros törvényhatósága deczember hó 29-én ülést tartott, a melyen rosszaságát fejezte ki a képviselőház azon ellenzéki elemének, akik az obstrukcióval megakadályozták a provizoriumról szóló javaslatnak deczember 31-ig való megszavazását. Ezen határozatát a főváros hasonló határozathozatal végett megküldötte Nagyvárad város törvényhatóságának is. Azonban kissé meglepetést az átirat, mert már a képviselőház túl van az obstrukción.

* **Éjjeli látogatás.** Oláh András nagylétai lakos deczember 29-én Székelyhidra rándult át; mit megtudván a tőle elváltan s fiánál Gábornál Vámos-Péresen élő felesége, szül. Balogh Borbála, fiával befogatott és az est beáltával áthajtatott Nagy-Létára, a Székelyhidon időző Oláh András házához. Ott aztán az asszony egy lyukon át bebújt a kamarába s onnan 4 darab szekérvető-lánczot és egy egész sertésnek a húsát kiadogatva fiának, elloptak. — A csendőrség azonban az összes lopott dolgokat, melyek értéke 50 frt, megtalálta Vámos-Péresen, Oláh András feleségénél s azokat tőle elkobozta. Az asszony azzal védekezik, hogy a szükség kényszerítette a lopásra; mivel férje már 4 éve, hogy elkergette őt gyermekével együtt s alig van mit enniök. A vizsgálat a székelyhidi bírósnak elött folyik.

* **Bosszúból.** Lezó Tódor dragotyáni lakos csürét ennek haragosa Nyegrán Joán kosgyáni lakos a múlt hó 28-án bosszúból felgyújtotta s az a benne összehordott takarmánnyal együtt 325 frt értékben — melyből 275 frt értékű biztosítva volt — elégett. Nyegrán Joánt, — aki különösen tagadásban van, de alibijét igazolni nem tudja — a belényesi csendőrség letartóztatta s beszoálltatta a belényesi kir. járásbírósnak.

* **A hideg irányában.** A fenesi határban levő téglagyár telepén állott egy kised hajlék. A hajlék jogszerű tulajdonosa Gutmann Hermann, lakója ellenben Debreczeni József napszámos vala. Deczember 28-át irtak, az idő pedig pogány mód hideg volt. Ezzel a zord közállapotokkal szemben Debreczeni uram aként járt el, hogy hatalmasan bedurrantott a takaréktűzhelybe. Ugy déltájban aztán dolgai után látott, ellenben a hatalmasan lobogó tűznek feléje sem nézett. Mire azután dolgából előkerült, hát a házikó is leégett — sárga földjig. A 100 forint kárt okozott magánlak bízósítva volt s így nem hiában éget le.

* **Meglepetések.** Bakos István nagyszalontai lakos a múlt hó 12-én hazulról eltávozott s csak másnap ment haza. Haza menve látta, hogy háza teljesen ki van fosztva. Utánna járt a dolognak s megtudja, hogy távolléte alatt a 22 év óta vele törv. házasságban élő neje, valamint ennek első férjétől született Deme Julianna nevű leánya s ennek férje Bondár Lajos voltak a hivatlan látogatók, kik Bakos Istvántól 1 tehenet, 1 hizott sertést, 6 köből búzát, 3 köből tengerit, 1 1/2 öl tűzfát, 2 hizott ludat, 3 kiló mézét, 31 frt 22 kr. készpénzt, 10 véka búkkönyvet, 1 1/2 métermássa tiszta buza lisztet s ezeken kívül az összes ágyneműeket, ruháment, szerződéseket, marhajárlatokat, butort és gazdasági eszközöket, mintegy 1000 frt értékben elloptak, — illetve jogtalanul eltulajdonítottak. Bakos István a kifosztott egyén büntügyi uton kéri a tettesek megbüntetését és az elloptott tárgyai visszaadátását.

* **Falusi ember Nagyváradon.** Pópa Pál kiséri eseléd legénye hó 5-én, Debreczenbe utaztában stációit tartott a nagyváradai indóházban. Összes uti készségét, a mely állott: egy tarisznyából s ebben is 3 ing, 3 lábravaló, 5 kötény, kenyérszalonna és eselédkönyvből, a kályha mellé helyezte rövid pihenőre, s hogy tarkítsa a csendéletet, odaállította a tarisznya mellé — szárogatási szempont tokból — csuronviz eszímait is. Mig azonban a modern közlekedés csarnokát megcsodálta, — valaki ügyet vetett az elhagyatott tarisznyára és eszímástól fölszippantotta azt, illetve azokat. A bunak

eredt Pópa belátta, hogy meztől utazni, ilyen időben, legalább is nevetséges. Bejött tehát városunkba, hogy valahol pót-eszímákat szerez. A mint javában nézelődik a Nagy-piacon, látja, hogy egy asszony erősen kínálgatja az eltűnt eszímákat egy horgas — orru polgártársnak — eladási szempontból. Pópa természetesen rögtön közbelépett és követelte jogos eszímait. Az asszony azzal felelt, hogy hirtelen felrántotta lábaira a eszímákat, és futásnak eredt. Pópa utánna, Rövid carrée után el is csipte a hölgyet s egy rendőr asszisztenciája mellett be is czipelték a rendőr kapitányságra. Itt aztán kisült, hogy a hölgy Szabó József, szült. Orbán Zsuzsanna, egy már többször büntetett veszedelmes tolvaj. Ezuttal az ügyesség vendége lön. A meztől jött Pópa pedig diadallal, de czizmában távozott.

* **Értesítés.** A nagyváradai ipartestület bálrendező bizottsága által a menházban levő aggarosok eltartásának alapjára rendezendő jótékony célú házas zártkörű tánczvigalom folyó hó 16-án vasárnap este a Sas szálloda ujonnan díszített nagy dísztermében fog megtartatni. Tisztelettel felkérjük a nagyérdemű közönség, hogy ha netalán a meghívók pontosan nem kézbesítettek, az arra jogosultaknak az ipartestület irodájában a hivatalos órák alatt óhajukra a meghívók kiszolgáltassanak. A jótékony célra való tekintettel a nagy érdemű közönség szíves részvételre felkérjük, a felül fizetések nyilvánosan lesznek nyugtázva. Hazafias üdvözlettel maradtam Nagyváradon, 1898. évi január 9-én. Bertsey György, bálrendező bizottsági elnök.

* **Az Ika kapitányát elfogták.** F o r e m p o h e r t az elsülyedt Ika gőzös kapitányát, a fiemei törvényszék szabadlábra helyezte, a királyi ügyész az ellen föllebbezést adott be s a királyi Kuria e föllebbezés következtében most táviratilag rendelte el a kapitány újból való letartóztatását.

* **Gyilkos anya.** Egy elvetemült fiatal leány, mindössze még csak tizenhat éves, tegnap el-emésztette kis ujszülött gyermekét, hogy megmeneküljön a szegyetől. E. E. fiatal eselédleány csak alig pár hete, hogy beszegődött a Kőfaragó-utcán egyik tekintélyes családhoz szobaleánynak. A leánynak tegnap délejtött gyermeke született s a leány a gyermeket azonnal a születés után az emésztő gödörbe dobta a hol a gyermek meg is halt. Rájött azonban a büntényre a házi gazda, aki a dologról azonnal jelentést tett a rendőrségnek. A gyilkos leányt beszállították a kórházba.

* **Hűtlen eseléd.** Valner Ferenczné báródi lakosnő a múlt hó elején elment hazulról és a kulcsokat átadta K o n c s á r Agnes eselédnek, aki azonban a bizalomnak olyformán felelt meg, hogy a kulcsokat B r a u n Fannira bízta s ez azután azokkal a lakásba hatolt és onnan több apróságot elvitt. A lopást csak több nap múlva vették észre, amikor is feljelentették a csendőrségnek, A csendőrség a tettest letartóztatta, B r a u n Fannit feljelentették az élesdi járásbírósnak.

* **Tetten ért tolvaj.** Fekete Sándor pósa-laki lakos a múlt hó 29-én Bodó Lajost a saját padlásán megfogta, amint ez a padlásan egyet-mást összepakolt és elakart vinni. Fekete a tolvajt átadta a csendőrségnek.

* **Rajta vesztett vadász.** S z a b ó Sándor nagyrabéi lakost a csendőr őrséget a múlt hó 31-én vadászaton érte. A csendőrök a fegyvert elkobozták és feljelentették az esetet a b.-tordai járásbírósnak.

* **Meglopta a gazdáját.** D a j k a Ferencz tötteleki lakostól szolgálja B o n i s Lajost ellopt 20 forintot. A szolga a pénzt átadta a tötteleki koresmárosnak, hogy azzal adósságát lefizesse. Dajka tudára jött ennek és úgy szolgálját, mint a koresmárost feljelentette.

* **Tolvaj komédiásné.** P a p u c z Róza morvaországi komédiásné a múlt napokban bement F a r k a s József b.-ujfalui gazdához és kérte, hogy váltson fel neki pénzt koronákra. A gazda szívesen teljesítette kívánságát és beváltott neki néhány forint árát, a váltás köz-

ben azonban Popucz Róza a koronából 45 drbot elsikkasztott. Farkas csak később jött rá a lopásra és sietve jelentést tett a csendőrségnek, akik a tolvajt letartóztatták. Az ügyet át tették a b.-újfalui járásbíróhoz.

A fővárosba utazó t. olvasóink figyelmét felhívjuk **Kövesi Nándor** előkelő nagy féttérme (VII. Erzsébet-körút 27.) a hol kiváló ételek és italok, pompás kiszolgálás biztosítják a vendégek teljes megelégedését, ezenkívül nagy katonazenekar játszik estenként szabad bemenet mellett. **Kövesi** most egy gyönyörű szép télikertet is létesít, mely Budapest egyik látványosságát fogja képezni.

Fizetésektelen és csödbe jutott kereskedők és iparosok, kik hitelezőikkel egyezkedni óhajtanak, forduljanak bizalommal az »Első Budapesti Kereskedelmi Egyeztetési Irodához« (Budapest, V. Lipót-körút 19. I. em. 8.) ahol úgy bel- mint külföldi cégekkel az egyezség biztosan létrehozhatik.

Báli saison. Hogy érdekes, sikkes ujdonságokban mily gazdag az idei farsang. Látható **Girardi József** legelső rangú confection- és divat-áru-üzletében (Budapest, Koronahercz-utca 1.) hol leányoknak igéző szép báli ruhák, illuzióból, himzett gazeból és chiffon soieből; lady patronessnek is remek toilette készülőnek. A **Girardi** czéggel megszerezte a legszebb párisi modelleket. Báli belépőket és az előkelő világ kiválóan izléses, gyönyörű minták nyomán számos megrendelést tett.

Felhívjuk a t. olvasóközönség figyelmét arra a kedvező alkalomra, mely abból az alkalomból nyílt, hogy hatóságilag engedélyezett végeladás folytán mindennemű divat szükségleteiket a legjutányosabban, mondhatni pótom áron szerezhetők be **FREYBERGER ALBERT** üzletében, miért is lapunk mai számában közzétett hirdetését szíves figyelmébe ajánljuk.

Fontos tudnivaló. A gyomor betegségek sokféle rossz alakot szoktak felvenni, főképp, ha kisebb bajoknál semmit sem teszünk gyógyítására. Ily esetekben mindig kéznél kell lenni valami házi szernek. Kitűnő hatása van **Dr. Rózsá Élet-balzsam**-nak, mely Prágában (205—III.) **Fragner B.** gyógyszer-tárában s helyben is kapható minden gyógyszer-tárban.

Az idő előhaladása miatt az összes téliáruk ugymint alsóruhák, harisnyák, keztyűk, utazó pokróczok rendkívül leszállított áron kaphatók. RÓTH M. utóda kalap és férfi divat üzletében, ahol kizárólag karlsbadi czipők kaphatók a legújabb báli ingek és nyakkendők nagy választékban megérkeztek.

TANÜGY.

Értesítés. A **kézügység** tanfolyam igazgatósága tudatja az érdeklődőkkel, hogy a kézügységi oktatás a szünetek elmúltával ismét kezdetét vette s amennyiben pár növendék eltávozott, ezek helyett újak vétetnek fel. — A tanítás helye és ideje: Új polgári iskola, csütörtökön d. u. 2—4-ig.

IRODALOM.

— **1848—49. Történelmi Lapok.** Az orsz. tört. ereklye-muzeum és a honvédegyetek hivatalos közlönye. Szerkeszti **Kuszkó István** az orsz. tört. ereklye-muzeum igazgató öre. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kolozsvár, Széchenyitét 27. sz. E lap legutóbbi számában részletes programot közöl a magyar önvédelmi harc félé százados jubileuma megünneplése módjait illetőleg. A magyar önvédelmi harc ereklyéinek és történelmi adalékainak összegyűjtésére, feldolgozására és megőrzésére az országban alapszabályszerű szervezettel legelőször alakult orsz. történelmi ereklye-muzeum egyesület ugyanis Kolozsvárt már elkészítette a daltás idők félé százados jubileumának méltó megünneplésére szolgáló tervezetét úgy, hogy annak kivételénél a haza minden há fia pártkülönbség nélkül,

minden habozás mellőzésével részt vehet és közre munkálhat.

A program kivonata:

1. Márczius 15. megünneplése. a) kiadja az országban alakult kolozvári márcz. 15. állandó bizottság 25 évi ünnepélyeiről összeállított emlékszedeket és kiválóbb alkalmi költeményeket egy kötetben, vázlatosan ismertetve a 25 év alatt lefolyt ünnepeket. b) Az 50 éves évforduló emlékére érmekeket veret. c) Miután a névmagyarosítások kezdete naphoz fűződik, a nem magyar nevű hazafiakat felhívja, hogy ez 50. évforduló emlékére mindenki magyarosítsa meg a nevét; d) a budapesti Pilvax kávéház helyén levő épület, valamint a kolozvári redoute épülete a 12 pont, illetve az unió kimondásának emlékére, emléktáblával ellátandó. Csatak és kiválóbb események évfordulói. Ezek megünneplésénél a következőkre terjed ki a muzeum-egyesület akciója: Csata helyek, vagy más, a szabadban lefolyt kiválóbb események helyei egy helyi ünnepélyvel folavattassanak. A felállítandó emlékek helyére az 50 éves évforduló emlékére élő fák ültetendők. 3. A nagy idők jelesinek kitüntetése. Tiszteletbeli tagokká választja és ezek képeit festményben, vagy reliefben elkészíti. E képeket a létesítendő Pantheonban helyezi el. Mindenik kép alatt tömör szövegezésben tábla fogja elmondani a kitüntetett egyén hazafias munkálkodás terén kifejtett működését. 4. Pantheon. Az 50 éves évforduló emlékére a nagy idők kiválóbb férfiainak Pantheon részére adományok, vagy végrendeletek útján hagyományok teendők. 5. Az önvédelmi harc történetét megírják. 6. Honvédek segélyezése. 7. Vidéki köröket közös akcióra hívják fel. 8. A nagy idők emlékei a párisi világkiállításán. A magyar önvédelmi harc két jubiláris évének leteltével a nagy idők kiválóbb emlékei, jelesebb tényezők arcképei, magyarázó térképek és áttekintést nyújtó kimutatásokkal be fognak mutatni a párisi világkiállításán egy esinon összeállított, csoportos tárlatban.

— **Az Országos (Oktató) Néplap Képes politikai hetilap** 1-ső száma a következő bő és változatos tartalommal jelent: Ébresztő. — Beköszöntő. — Olvasóinkhoz. — Mindennapi kenyérünk. (Beszély). — Pipás barátomnak (vers). — Vigasztalás. (Beszély). — Anyámhoz! — A magyar becsület. — Csak azért is! (Humoros rajz.) Gondolatok. — Nevelés. — Egészség dolgáról. — Külföld. — Hazánk. — Országgyűlés. — Hétről-hétre. — A gazda. — Háztartás és konyha. — Hasznos tudnivalók. — Képeink. — Mulattató. — Találó kérdések. — Budapesti piacz. — Szerk. üzenetek. Az elevenen szerkesztett politikai hetilap előfizetési díja egy évre 2 frt. Megrendelhető: Pozsony, ferencziek tere 1. szám. Mulatványszám kívánatra ingyen.

— **Katholikus Család.** Ez ügyesen szerkesztett havi folyóirat immár a II-ik évfolyamba lépett. Tartalmából felemlítjük: A nazarethi Szent Család egyesülete. A Szent Család ünnepe. Szülői áldás. A Iegények Jézus bölesőjénél. A megelégedés. Tükördarab a család életéből és Nefelejts szálak a család sztalára című közleményet. A 16 oldalos füzetet **Lővárdy Alajos** esiszterci rendű áldozópap szerkeszti. Ára egész évre 2 korona.

SZINHAZ ES MŰVESZET.

Játékrend a magyar kir. operaházban 1898. január 10-től 1898. január 16-ig. Hétfőn (Budán) a bibliás ember. Az arany ember. Kedden Bohémek. Szerdán nincs előadás. Csütörtökön Aida. Pénteken A házi tücsök. Szombaton Alár. Vasárnap Figaro lakodalma.

EGYESÜLETEK.

A nőegylet választmányi ülése. Meghívó A »Biharmegyei Nőegylet« választmányi tagjait és védhölgyeit van szerencsém a f. évi január hó 12. napján d. u. 4 órakor az árvaházban tartandó választmányi gyűlésre meghívni. Nagyvárad, 1898. évi január hó 7-ik napján. Özv. **Grunvald Henrikné** alelnök.

Dijnokok közgyűlése. Ma tartja megaz »Országos Dijnok Egyet és nyugdíjintézet nagyvárad fiókja« évzáró közgyűlését. Soha még egyet humanusabb célt nem tűzhetett maga elé, mint ez az egyet mivel a társadalom

éppen ezen osztályon segít, a melyik erre leginkább rá van szorulva. — Erre nézve vettük a következő meghívót: Az »Országos Dijnok-egylet és Nyugdíjintézet nagyvárad fiókjának minden egyes tagjait e helyen és felkérem, hogy az 1898 évi január 9-én d. u. 2 órakor megtartandó közgyűlésre a vármegyei árvaszék tanácstermében okvetlenül megjelenni sziveskedjék. **Szilasy György**, elnök.

Közgyűlés. A »Nagyvárad i partestület ifjuságának önképző-egylete« ez évi rendes tisztújító közgyűlését folyó évi január hó 16-ik napján, vasárnap délután 3 órakor tartja meg, melyre az egyet összes tagjai az uton is tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1898. január 7. **A z e l n ö k s é g.**

MULATSÁG.

Gyermek-bál a Fekete Sasban. A második gyermekbál tegnap este lett megtartva a Fekete Sasban. A mindkét kolont **Sár** a **Miklós** táncmester tanította be és mindkettőben oly fényes sikert ért el, mint a minővel egy helybeli táncmester sem dicsekedhetik. Este hét órától kilenczig a tanítványok mutaták be művészetüket, mert valóban művészet ez, ahogy a gyermekek táncoltak. A legújabb társas táncokat olyan egyöntetűen táncolták, hogy mindenkit meglepett. Kilencz óra után azután megkezdődött a felnőttek bálja, amely egész reggelig tartott.

Jelen voltak:

Asszonyok: **Hegedüs Gézáné**, **Földesy Károlyné**, **Bozóky Alajosné**, **Bozóky Béláné**, **Ragány Jánosné**, **Hegyesy Pálné**, **Veaczký Gyuláné**, **Bary Györgyné**, stb.

Leányok: **Gálbory Anna**, **Veaczký Ilonka**, **Széles Eszti**, **Magyar Gabi**, **Bozóky Margit**, **Bozóky Nora**, **Pehonits Stefi**, **Hegedüs Irén**, **Hegedüs Ilonka**, **Hegedüs Erzsike**, **Hegedüs Margitka**, **Kovács Margitka**, **Ragány Juliska**, **Trenhauser Rózsika**, **Hegyesy Erzsike**, **Szolkovy Margitka**, **Kaáli Nagy Elma**, **Földessy Margitka**, **Tolnay Jolán**, **Gréger Ilonka**, **Grenerczy Piroška**, **Puskás Irén**, **Kostyát Jenni**, **Bary Olga**, **Mészáros Karola**, **Réthy Irén**, **Kovalik Mariska**, **Kovalik Erzsike**.

Réti-bál. A Zöldfa vén terme megifjodott s kezd végre teljesedni az a remény, hogy a Réti bál hova tovább eléri az elit mulatságok nivóját. A fényes névsor tesz róla bizonyosságot, melyet az alábbiakban közlünk:

Asszonyok: **Páppay Istvánné**, **Német Sándorné**, **Elek Lajosné**, **Stern Károlyné**, **Ötvös Bertalanné**, **Rozs Jánosné**, **özv. Dolak Józsefné**, **Almosdy Ilésné**, **Mahler Józsefné**, **Szabó Istvánné**, **Halbrol Jánosné**, **Karsay Józsefné**, **Gábor Jánosné**, **Rölich Venczelné**, **Sinkó Kálmánné**, **Balogh Istvánné**, **dr. Makay Pálné**, **Nagy Istvánné**, **Strizek Vilmosné**, **Tunyogi Józsefné**, **Fenesty Józsefné**, **Rizner Albertné**, **András Istvánné**, **Gergely Józsefné**, **Mustó Károlyné**, **Jankay Mihályné**, **Körödi Ferenczné**, **Reich Antalné**.

Leányok: **Tunyogi Vilma**, **Pápay Mariska**, **Papp Erzsike**, **Német Jolán**, **Markó Rózsika**, **Sámsoni Juliska**, **Markó Mariska**, **Elek Ilona**, **Liptsák Bóza**, **Szabó Róza**, **Almosdy Berta**, **Almosdy Terka**, **Müller Emilia**, **Goldstein Regina**, **Karsai Mariska**, **Gábor Juliska**, **Schönfeld Hermina**, **Rölich Mariska**, **Balogh Rózsika**, **Rimocsi Mariska**, **Csáky Mariska**, **Strizek Teréz**, **Schöffler Erzsike**, **Schöffler Mariska**, **Jankai Frzsébet**, **Somsnni Juliska**.

A kereskedelmi csarnok második estélye. Tegnap este tartotta meg a kereskedelmi csarnok második estélyét. Az estély mint mindig úgy ezuttal is fényesen sikerült. A vacsora alatt a katonazenekar játszotta a következő darabokat:

1. Rákóczy-nyitány. Kóler Bélától.
2. Ziehrkeredések. Keringő. Ziehrer K. M.-tól. (Uj.)

3. Szemelvények Wagner Richard operából, Fiala J. összeállítása. (Uj.)
4. Violetta. Polka française. Strauss Jánostól.
5. A babatündér. Egyveleg. Bayer J.-tól.

Este tíz órákor azután megszólalt R á c z Jóska zenekara és elkezdődött a táncz, amely azután rövid szünetekkel egész hajnalig tartott.

Jelenvoltak: Asszonyok: Dr. Bulyovszky Józsefné, Janky Antalné, Löwy Józsefné, dr. Kiss Dénesné, Bognár Sándorné, Schvarcz Mártonné, Veisz Károlyné, Rozenthal Mórné, Sonnenfeld Zsigmondné, Lichtmann Lajosné, Fényes Manóné, dr. Fleiser Lajosné, Radó Ignáczné, Mihelyfi Pálné, Deich K. Ignáczné, Roth Jánosné, Kirsner Imréné, dr. Bartha Jánosné, Veisz Gáborné, dr. Veiszberger Lipótné, Vexler Adolfné.

Leányok: Brüll nővérek, Krugstein Irén, Schvarcz Margit, Veisz nővérek, Grüner nővérek, Böszörményi Tilda, Sonnenfeld Hedvig, Bögler Irén.

A postás altisztek bálja. A nagyvárad m. kir. posta és távirat-altisztek és szolgál február hó 13-án jótékony czéliből zártkörű bált rendeznek. A bál sikere iránt kezeskedik a rendezőség nagy száma és azon kiváló egyéniségek, kik a bál- és tánczrendező bizottságok élén állanak.

A református-bál. A nagyvárad ev. ref. egyházközség közszükségeinek költségeire 1898. évi február hó 6-án a »Fekete Sas« szálloda nagytermében zártkörű tánczvigalmat rendez. Belépő jegy személyenkint 1 frt. Kezdeté 8 órákor. Jegyek előre válthatók a meghívó előmutatása mellett a Biharmegyei Casinó, az Iparos-kör és a Polgári-kör helyiségeiben, továbbá Pauker Dániel, Fehér János, Kádár János urak üzletében és a pénztárnoknál. Rendező bizottság: Dr. Ritook Géza az intéző bizottság elnöke. Fűredy László pénztáros, Daday József ellenőr, ifj. Millye Gyula jegyző. Dr. Thury Kálmán a tánczrendező bizottság elnöke. ifj. Kenéz Sándor háznagy és még több rendező bizottsági tag.

Igazságszolgáltatás.

A nagyvárad kir. tábla elítelt ügyei.

Előadó: *Dr. Járosy Károly.*

2589. Biharmegye árvaszéke — özv. Popeszku Lászlóné — rendelet.
2560. Turóczy György s. t. hagyatéki ügye — rendelet.
2604. Vechsler József s. t. — Lanka Vilmos — rendelet.
2611. Beles János — Kraszován Dubestyán — megváltoztatva.
2401. Proum Frigyes Azrael H. és fia — megváltoztatva.

Előadó: *Fráter Imre.*

4007. Banhegyesi Sándor súlyos testi sértés — részben megváltoztatva.
4060. Horváth Mihály anyakönyvi kh. — föloldva.
4061. Kalotay Gusztáv s. t. sikkasztás — helybenhagyva.
4170. Murka Györgyné lopás — részben megváltoztatva.
4171. Ladoka Mihály becsület sértés — részben megváltoztatva.
4176. Özv. Argyelán Gáborné lopás — részben megváltoztatva.
4200. Bulb Mitra magánlak sértés — helybenhagyva.

Előadó: *Dobosfy Alajos.*

3002. Zachariás József hivatal sikkasztás — részben megváltoztatva.
3865. Szász István becsületsértés — visszautasítva.
3866. Vatan János becsületsértés — rendelet.
2867. Jombor János becsületsértés — rendelet.

4038. Siu Sándorné becsületsértés — visszautasítva.
4089. Tógyer Indrét könnyű testi sértés — helybenhagyva.

Előadó: *Polchy Mór.*

4135. Mihalovics István s. t. lopás orgazdaság — részben megváltoztatva.
4219. Broncz János lopás — részben megváltoztatva.
4129. Mészáros Demeterné rágalmazás — részben megváltoztatva.
4130. Grünwald Bernát becsület sértés — rendelet.
4174. Madár Lliga lopás — megváltoztatva.
4174. Kajaba Antal anyakönyvi kh. — megváltoztatva.
4178. Darabant Elek s. t. anyakönyvi kh. — részben megváltoztatva.
4202. Tonceza Péter s. t. közösen elleni kh. — helybenhagyva.

Előadó: *Molnár Géza.*

4065. Ifj. Erdős Imre súlyos testi sértés — részben megváltoztatva.
4113. Oláh János súlyos testi sértés — részben megváltoztatva.
4128. Weisz Ábrahám közösen elleni kh. — helybenhagyva.
4138. Demján János magánlak sértés — részben megváltoztatva.
4142. Fekete Gábor lopás — részben megváltoztatva.
4198. Maduczka Filimon lopás — helybenhagyva.
4204. Szomer Ferenc jogtalan elsajátítás — helybenhagyva.

A nagyvárad kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *Fráter Imre.*

2537. Szabó Sándor és neje — Bagosi Lajos s. t.
2538. Dehelán Eva s. t. Dán Lázár s. t.
2547. Somlyai András s. t. — Deutsch Mór.
2647. Öcsöd község Kuck M. és Tóbiás.

Előadó: *Járosy Károly.*

2696. Szántó István — Dr. Fon Antal.
2698. Stein Sómuel — Dr. Berkovits Ferencz.
2714. Kuthy Károly s. t. — Várnay Béla.
2715. Kuthy Károly s. t. Várnay Béla.
2692. Goldstein Bernát — Venyike Mária.
2729. Altman Ferencz Ehrlich Ignác.

Előadó: *Dr. Marienescu Alhanás.*

2687. Keresztes István — Bohus Julianna.
2693. Nagy Eszter — Kovács Dániel.
2694. Votiszky Kamillia — Borsos János.
2695. Vékás, Zsuzsanna — Bódi János.
2697. Kis Lajos — Puskás Julianna.

Előadó: *Dobosfy Alajos.*

2488. Szabó József neje — Jakab Károly.
2531. Todorán Éva — Borza Éva.
2563. Butár Ambrózi — Butár Juon.
2572. Bokár János — s. t. özv. Judrics Jánosné.

Előadó: *Czvek Kálmán.*

2348. Véghső Gellért s. t. felszólalási ügye.
2349. Vas Antal s. t. felszólalási ügye.
2565. Arad megye gyámpr. Popa Gerarszin.
2557. Weiss Zoltán tulajdon jog bekebelezés.
2558. Csiky Kálmán s. t. Weiss Sámuel.
2569. Mucs Meientie — Szucs Péter.
2596. Giba Mihály Barza Mihály.

Előadó: *Dr. Imrik Péter.*

2711. Margitta tkptr. — Baróthy József.
2659. Markucz Péter Osváth Demeter.
2660. Markucz Péter — Gityn György.
2661. Markucz Péter — Puskás Gyorgye.
2662. Markucz Péter — K. Abrudán János.
2663. Markucz Péter — Osváth János.
2664. Markucz Péter — Morár Miklós.
2668. Sontag Pál — Steininger és társa.
2386. Kurtiesi rom. kath. egyház Török József s. t.

Előadó: *Bócz Géza.*

2461. Tirb Tógyer s. t. hagyatéki ügye.
3526. Broda Zsuzsanna hagyatéki ügye.
3620. Szere Gligor hagyatéki ügye.
2640. Özv. Olasz Menyhértne hagyatéki ügye.

Előadó: *Nagy Ferencz.*

4296. Sebők Antal rablás.
4297. Sárközi András s. neje testi sértés.
4199. Ifj. Páncze József jogt. elsajátítás stb.
4105. Krisznyik Juon testi sértés.
4206. Lupán Maxin testi sértés.
4226. Moczokán Tódor sikkasztás.
4227. Tagadván Mihály testi sértés.
4242. Balog Péter közbiztonság.
4265. Rácz Imre lopás.
4294. Pap János rágalmazás.
4216. Hanzsla Péter közegészség.

Előadó: *Urbán Adolf.*

4269. Mihaloczi Dezső lopás.
4220. Típcy Alajos becsületsértés.
4306. Aszódi János becsületsértés.
4310. Kurucz Károly vagyon rongálás.

Előadó: *Pojnár Dénes.*

3990. Gobocsi Lajos lopás.
4055. Szilágyi Lajos lopás.
4084. Végner Mihály lopás.
4191. Argyelán Mihály hiv. hatalom visszaélés.
4247. Spitzer Izraelné sikkasztás.
4267. Nagy Zsigmond lopás.

REGÉNY-CSARNOK.

ÜZLET és SZERELEM.

Némethöl: — plex. 2

Ifjabb Pontus ur pedig megindult a hegyen lefele, átvágott a vasuti töltésen és a hidon, mely a bájos fekvésű berekbe vezetett és csak akkor állapotott meg egy kissé, mikor a Gründe báró lakosztályához vivő, jobbról balról fenyekekkel határolt udvart elérte. Itt megbámulta a két oldalasárnyban kiugró régi regényes falazatot, majd balfelé a nyitott parkon keresztül egy napsugaraktól járt világos és még nagyobb fás ligetbe lépett.

Mialatt az ifju itt ide s tova bolyongott, egészen átengedte magát azoknak a gondolatoknak, melyeket dükkelbecki látogatása alatt szerzett benyomásai lelkében ébresztettek.

Atyja, Pontus Károly iskola- és üzlettársa volt Stendardonak s jelentékeny forgalmu dohány kereskedés felett rendelkezett, a kit nemcsak gazdag embernek tartottak, de tényleg igen vagyonos is volt. Stendardot szintén igen jómódu embernek tartották és minthogy így állt a dolog, azért a Pontus-család végeztül tüzte volt ki magának, hogy az ő William nevű fiát Stendardo Felicitával egy párrá fűzze, melyet minden tisztességes és észszerű eszközzel előmozdítandónak hitt.

Csak nem régebben is arra kérte az öreg Pontus az ő Stendardo barátját, hogy William fiának mint önként ajánlkozónak adjon valami foglalkozást irodájában. Neki ugyanis az az óhaja, hogy William az ottani ügykezeléssel megismerkedjék. A Stendardo et Comp. czége alatt folytatott effajta működéssel, aztán elő lehetett készíteni az utat ama dolgok eléréséhez, melyek Pontus szemei előtt lebegtek. Különös véletlen folytán azonban Stendardo ezen a reggelen egyáltalán nem terjeszkedett ki azon óhajokra, melyeket az öreg Pontus irásbelileg is nyilvánított előtte. Csupán futtában vetette oda az ifjunak:

— Levelet kaptam az apjától, melyben jelzi nekem az Ön legközelebb teendő látogatását házamnál.

Talán még meggondolta a dolgot Stendardo, de lehetséges, hogy a belépés úgy sem történhetett már meg, mert Frederico Stendardo utban volt már Chiléből hazafele s azonkívül Stendardo Askán, a másodszülött fia is alkalmazva volt már az üzletben.

Midőn ifj. Pontus ur, úgy a ruházatában a legutolsó divathoz alkalmazkodó gavallér a ki magasan gombolós mellényt, kivágott kabátot, sötét színű bő nadrágot viselt, ezen dol-

gokon tűnődve feleszmélt és körülnézett, először is egy ezüst szőrű ulmi dög tünt fel előtte a láthatáron, majd meg nem messzire ettől egy fiatal női alak egy kényelmesen poroszkáló csinosan felkantározott sárga paripának a hátán.

A fiatal nő, egy feltűnő szőke szépség, viszonzta a tiszteletteljes köszöntést, melylyel Pontus William neki, mint az erdő urnőjének is adózott és pedig úgy szeretetreméltósággal, sőt még ezeket kiáltotta oda neki a ló hátáról:

— Hiába fárad fiatal uram, ha egyenesen akar innen az új kuthoz eljutni, az út zárva van. Önnek, ha oda át a baloldali keresztúthoz ér, le kell térnie az eddigi úsvényről.

— Tehát van itt egy új kút is? — Vágot közbe gyorsan és ügyesen Pontus William megragadva az alkalmat arra, hogy az ifjú nővel társalgást kezdhesen habár csak rövid időre is.

A fiatal hölgy tehát, a ki épen tovább akart már vágatni, visszarántotta sárgáját s élénk mozdulattal fordult a kérdezősködő felé:

— Minden bizonynyal. S nagyon megérdemli a fáradságot ennek a helynek szemügyre vétele. Nem annyira a forrás, mint inkább a gyönyörű és regényes táj forog itt szóban. Önnek tehát, mint mondtam, balra kell tartania, később pedig folyton jobb irányban haladnia. Hozzá még az út is igen szép!

E felvilágosítás után Gűnderoda Zsófi meghajította fejét, bele is pirult egy kissé, midőn Pontus William szeretetreméltóságáért szerfelett udvarias módon fejezte ki háláját s azután ezifra paripáján elvágatott. A kutya pedig, mely már rég óta türelmetlenül ugrált körül a lovat, hangos csaholás között szaladt a nyomában.

Az egész úgy hatott Pontusra, mint valami álomkép.

A találkozásnak azonban még egy más következménye is lett.

Pontus William, a ki helyesen sejtette azt, hogy Gűnderoda Zsófia bárónővel találkozott, elhatározta, hogy mindent elkövet, csak hogy részt vegyen a Stendardnál összegyűlő társaságban. Abban a korban volt még, a mikor az érzelmek ugyszólván óráról-órára változnak az emberben, e pillanatban például Felicita Stendardo, a tenger tulsó oldaláról érkezett karcu leány teljesen háttérbe szorult az érdekes megjelenésű úde szépség előtt az ő fiatal lelkében.

* * *

E nap délutánján, úgy öt óra tájban, Askán atyjának a fő-sétány mellett levő házában időzött és toiletjét rendezte. A ház pompájáról már a fehér márványból készült tornác is fogalmat nyújthatott.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A szombathelyi püspök kellemetlensége.

Budapest, jan. 8. (Saját tud. táv.) H i d a s s y szombathelyi püspököt a rohonczi erdőben kocsizás közben három suhancz megdobálta, de egyike sem talált. Egyet elfogtak és azt vallja, hogy részeg volt.

A h.-m.-vásárhelyi öngyilkos sikkasztók temetése.

H.-M.-Vásárhely, jan. 8. (Saját tud. táv.) P a k a első alkapitány és G o s z t o n y i az öngyilkos rendőrtisztviselőknek temetése óriási részvét közben folyt le. Csak Baksa polgármester volt távol. A koporsókat kivont karddal rendőrök kísérték.

Zubovics Fedor 200,000 forintja.

Budapest, jan. 8. (Saját tud. táv.) Z u b o v i c s Fedor délben a rendőrsé-

gen jelentette, hogy kétszázezer forintnyi betéti jegyeket elloptak tőle, vagy elvesztette. Az összeget bécsbe akarta küldeni a hadügyminiszteriumnak, a melytől megvette a trieszt melletti kreicsics erdőt. Később aztán kiderült, hogy az ügyvédjének küldött levél helyett bedobta a borítékba zárt betéti jegyet a postaszekrénybe, melyet 900 frnyi készpénzzel együtt megtaláltak.

Az Orley-Rakovszky afférhez.

Budapest, jan. 8. (Saját tud. táv.) Az Orley és Rakovszky között támadt lovagias ügy békésen el lett intézve.

A Benkő Róza fele csalóbanda sorsa.

Budapest, jan. 8. (Saját tud. táv.) Benkő Rózát eltolonczolása után Bécsben a vasutnál a rendőrség várta és az orvosi vizsgálat után sürgősen kórházba vitték. A rendőrségen Bérczi kapitány a délelőtt folyamán megidézte ama komplot tagjait, kik Benkő Róza által akarták a szerb királyt megszarolni. Eddig Kovács F. Sándort, egy lap riportert, kinek két bérkocsi jogosítványa volt, s melyeket bérbe adott, letartóztatták. Hir szerint a főváros éjjeli életének egyik ismert és előkelő családból származó gavallérja is benne van.

Schönfeld báró özvegy és Moltke.

Bécs, január 8. (Saját tudósít. távirata.) Moltke német katonai attaché tegnap este fejezte ki Schönfeld tábornagy özvegyének a német hadsereg részvétét. A német nagy szövetség is condoleált.

Uj évi látogatások Pekingben.

Budapest, jan. 8. (Saját tud. távirata.) A Tsung-Li-Yamenhez tartozó miniszterek tegnap a követségeken ujévi látogatásokat tettek.

Uj miniszterium Uruguay-ban.

Budapest, január 8. (Saj. tud. táv.) A Timesnek jelentik Montevideóból: Az uruguayi miniszteriumot ujja alakították.

A „Castelar“ Amerikáról.

Budapest, jan. 8. (Saj. t. t.) A madridi »Castelar« Mac Kinley üzenetéről írott cikkében azt mondja, hogy az Egyesült Államok intervenciója Lengyelország felosztására volna analog eset. Az Egyesült Államok intervenciója haragra gerjesztené az egész latin Amerikát. A »Heraldo«

Egy prágai ujság dementije.

Budapest, decz. 8. (Saj. tud. táv.) A prágai »Politik.« határozottan tagadja azt, hogy a német tartomány-gyűlési hivatalnokok biztonsága Prágában veszélyben van és azt mondja, hogy a cseheknek ép úgy sürgős érdekükben áll, mint a németeknek, hogy a tartománygyűlés tárgyalásainak rövid ideje komoly munkára használtassék fel. A csehek tehát az erre szükséges komolyságot és nyugalmat nem fogják háborítani. Hogy azonban valaki komolyan gondolhatna arra, hogy a német képviselőket bármely módon korlátozhatná személyes biztonságukban és szabadságukban, ez egyszerűen abszurdum.

szerint Mac Kinleynek az a szándéka, hogy Spanyolországot a kubai háboru gyors befejezésére kényszerítse

Az angol haderő Szudánban.

Budapest, jan. 8. (Saj. tud. táv.) A Timesnek jelentik Kairóból: A Szudánban működő sereg a körülbelül 18,000 főnyi egyiptomi csapatokból, a nilusi ágyú-naszád flotillából és három angol zászlóaljából fog állani. Ez utóbbiakat, ha szükségesnek mutatkozik, megerősítik. A haderő fölött Kitchener pasa parancsnokol.

Uj vágóhid Berlinnek.

Budapest, jan. 8. (Saját tud. táv.) A malanoi gazdasági egyesület választmányja elhatározta, hogy marha-vágóhidat létesít, főkép a Berlin felé való kivitelre. A terv szerint a vágás egy német állatorvos jelenlétében fog történni. Remélik, hogy a vágóhidat már február hó 1-én megnyithatják.

Konstantinápolyi bajok.

Budapest, január 8. (Saját tud. távirata.) A konstantinápolyi osztrák-magyar népszövetség a mersinai eset alkalmából megindított perben előfordult szabálytalanságok miatt újból interveniálni fog.

Hart Ernő halála.

Budapest, január 8. (Saját tud. távirata.) Hart Ernő a »British Medical Journal« kiadója meghalt.

Amerikai—spanyol konfliktus.

Budapest, január 8. (Saját tud. távirata.) Silvela Badajosban beszédet mondott, a melyben kijelentette, hogy Spanyolország az Egyesült Államok beavatkozását, nemzeti becsülete és a nemzetközi jog ellen intézett támadásnak tekintené. Spanyolország erőlesen ellenszegülne és Európa is az ő pártján lenne.

KÖZGAZDASÁG.

Osztrák-magyar bank. Az igazgatótanács mai ülésén előterjesztett 1897. évi mérlegzárlat szerint az osztalék az elmúlt esztendőre 38 frt. 60 kr.-t tesz ki, tehát 6.433%-ot részenyenként. Így az 1897. év második felének szelvényeire 2 frt 60 kr. esik. A két állam kormányára 1897. év. bevételeiből nem esik nyereségi jutalék. Bankjegyadó sem jár.

TŐZSDE.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Gabonatözsde.

Készáru buzában az irányzat szilárd volt.

Határidők.

Budapest, jan. 8.

Buza őszre	— — — — —	9.37
Buza tavaszra	— — — — —	12.02
Tengeri	— — — — —	5.37
Rozs őszre	— — — — —	8.77
Zab őszre	— — — — —	6.38

Értéktözsde.

Az irányzat szilárd.

Buadpest, jan. 8.

Osztrák hitel	— — — — —	357.30
Magyar hitel	— — — — —	336.75
Allamvasut	— — — — —	345.75
Déli vasut	— — — — —	89.25
Rimamurányi	— — — — —	252.—
Magyar jelzálog	— — — — —	271.—
Magyar leszámítoló	— — — — —	245.75
Villamos vasut	— — — — —	277.50
Salgótarjáni	— — — — —	302.—
Iparbank	— — — — —	101.25
Budapest közuti	— — — — —	404.50
Kereskedelmi bank	— — — — —	1450.—

Bécs, jan. 8.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	358.75
Magyar hitel	387.75
Allamvasut	346.75

Hivatalos árfeljegyzések

budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. január 8-án.

Magyar aranyjárdék 4%	121.—
Magyar koronajárdék	99.60
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	121.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.50
Magyar keleti vasuti államadtvény 1876-ban	120.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.25
Itélési és jog megváltási kötvény	101.25
1 órával szlovén földterhermentesítési kötvény	97.25
Magyar nyelvi sorsjegyek-kölcsön	153.25
Tizesszázalékos és szegedi sorsjegyek-kölcsön	140.—
Osztrák járadék papírban	102.25
Osztrák járadék ezüstben	102.25
Osztrák járadék aranyban	121.25
Ozárak korona járadék	101.75
1860. osztrák államsorsjegyek	144.50
Osztrák magyar bankrészevény	947.—
Magyar hitelbank részvény	383.75
Osztrák hitelintézeti részvény	356.50
Páris vista	334.—
20 márkás arany	587.70 1/2
Német birodalmi márka	520.—
London vista	120.—
Páris vista	47.60
20 márkás arany	17.74

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

NYILTTÉR.

Köszönet-nyilvánítás.

Mindazon nagyszámú jó barátok, ismerősök, az elhunyt pályatársai, kik az élete virágában kimult kedves fiunk *Olasz Zoltán* gyász tisztességén megjelentek, vagy részvétüknek más módon kifejezést adni kegyeskedtek, minthogy azt egyenként megköszönni képtelenek vagyunk, fogadják ez uton mélyen érzett hálás köszönetünk nyilvánítását.

Nagyvárad, 1898. január 8.

AZ OLASZ CSALÁD.

Eladó ház.

A Sztaroveczky-utcán, mely rendes kezelés mellett 8% hoz,

1 hét szobás és több kisebb lakással

szabad kézből eladó.

Értekezhetni **Ajtay Gyula** urral lehet,

Flegmann-cég, Zöldfa-utca.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
Liniment Capsici comp.

Ezen hírneves házi-szer ellenállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 27 év óta megbízható, fájda-
 lomcsillapító bedörzsölésként alkalmazatik közönségnél,
 csúsznál, tagzsugatsáznál és meggyűlésekkel és az orvosok
 által bedörzsölésre is mindig gyákrabban rendeltek. A
 Valódi Horgony-Pain-Expeller, gyákrabban rendeltek. A
 szer, melynek egy háza az asztal sem kellene hiányozni
 40 Kr., 70 Kr. és 1 Ft. ti egyenként árban mádnem minden
 gyógyszerárban készíthető. Van: Fővárosi:
 Török József gyógyszerésznél **Budapestben**. Be-
 viselés alkalmával ígérünk a városok legyűnt. Ki
 több kisebbet kíván, az az ir. van forgalmában. Ki
 nem akar megkérni a n., az minden egyes
 itveget "Horgony" vegy-ty és Richter cégégy-
 zés nélkül mint nem valódit utasias vissza.
 RICHTER F. AD. és társa, c. és kir. udvari szállító, RUDOLFSBURG.

A leghatásosabb HÁZISZER,
 mely az emésztést szabályozza,
 rendes vérkeringést eredményez,
 a vérnek beteges alkatrészeit el-
 távolítja (az egészség fenntartásá-
 nak első feltétele) ugy leggyorsabban
 eltávolít minden gyomorbajt u. m.: ét-
 vágytalanság, savanyu felbőgés,
 felfuvódás, hányás, has s gyomor-
 fájás, gyomorgöres, gyomorfulter-
 helés, elnyálkásodás, aranyér,
 nőibajok s bélbajokat

Dr. Rosa életbalzsama

**Mindennemű gyuladás seb és daga-
 nat ellen több ezer köszönőirat által
 biztos hatásnak elismert szer:** Biztos sí-
 kerrel alkalmazható gyuladásoknál, tejkedésnél
 és emőkeményedésnél a gyermekválasztásnál:
 kelevényeknél, vérdaganatnál, genyedésnél, pokol-
 varnál, körömdaganatnál, kézen vagy lábon elő-
 forduló körömmereg ellen, keményedéseknel, da-
 ganatoknál, mirigydaganatoknál, elzsírosodásnál
 stb. Minden gyuladás, daganat keményedés a leg-
 rövidebb idő alatt meggyógyittatik; ha azonban
 genyedés áll be, akkor a daganat legrövidebb idő
 alatt fájdalom nélkül kiszivatik és meggyógyittatik a

PRÁGAI HÁZIKENŐCS

Fragner B. gyógytárából. Prága 203—III.

E szer felrisszítja, gyorsítja az emésztés tevékenységét,
 egészséges tiszta vért ad s mint ilyen biztos elterjedt s
 elismert népszerű házi-szer.
 Egy üveg 50 kr. Dupla adag 1 frt. Postával 20 krral több.

ÓVÁSI! Csak az eredeti FRAGNER B. prágai készítményeket kérjük s jól vigyáz-
 zunk a csomagolásra, melyeken a jobbról s balról lerajzolt védjegyeket
 megfigyeljük. Mert csakis az a valódi *Rosa-féle balzsam* a melyen a gömbölyű ved-
 jegy s az a valódi *prágai házi-kenőcs*, a melyen a háromszögletű védjegy feltalálható.
 A ki engem bármiféle hamisításra rávezet, díjazásban részesül.

Sok ezer köszönőlevél meglekinthető.
 Raktár Budapest: Török J., Egger A. gyógyszerészeknél; Thallmajer és Seitz, Kochmeister utódainál és
Hering Sándornál Nagyváradon.

A készítő **FRAGNER B.** gyógyszerházában a **»Fekete Sashoz«** Prága.
 főraktára: **Ecke der Ppornergasse Nr. 203.**

Minden megrendelés postafordulattal megküldetik.

Butor kiárusítás!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására
 hozni, hogy nagyváradi fiók üzletem feloszlatom, ennél
 fogva a raktáron levő összes

BUTOROKAT

saját áron alul a meddig a készlet tart kiárusítom.

tisztelettel
Killer Ede,
 butorgyáros, cs. és kir. udvari szállító.

Értesítés

Kádár János fűszer-, bor- és csemege-kereskedéséből.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy a Kishid-főnél
 levő fiók-üzletemet feloszlatom.
 Ezen üzlet megszüntetésével főczélom lévén összes mélyen tisztelt
 vevőimet személyes működésemmel és saját felügyeiletem mellett a leg-
 pontosabban kiszolgálni, teljes igyekezetem oda fog irányulni, hogy nagyra-
 becsült megbizóimnak eddig is hálásan tapasztalt bizalmát a jövőben
 még nagyobb mértékben kiérdemeljem.
 Kérem tehát a n. é. közönséget, hogy becses megbizásával engemet
 a Bémer-téren, Guttmann házban levő üzletemben felkeresni méltóztassék.

Kiváló tisztelettel
Kádár János.

Csőd tömeg eladása.

V. b. **Feldheim Ábrahám és társa** nagyvárad keréskedő cég csőd tömegéhez leltározott és a csődleltár 2—1079, 1081—1105, 1107—1121, 1123—1146 tételei alatt felvett 9981 frt 80 kr beszerzési és 5458 frt 26 kr becsértékű **fűszer és rövid áruknak** ugy a leltár 1106 t. alatt 800 frt beszerzési és 300 frt becsértékben felvett üzleti felszereléseknek, végül az 1080 t. alatt 280 frt beszerzési és 140 frt becsértékben felvett tűzmentes pénz-szekrénynek, összesen tehát **11061 frt 80 kr beszerzési és 5898 frt 26 kr becsértékű** ingóságoknak együttesen zárt ajánlat útján eladását a csőd választmány elrendelvény, felhívatnak a venni szándékozókat, hogy **1000 frt** bánompénzzel ellátott zárt ajánlataikat **1898. évi január hó 26-ik** napjának d. u. 5 órájáig **dr. Mihely Lajos** ügyvéd mint a csőd választmány elnökéhez Nagyváradon, (Kossuth-u. Andrányi-ház) annál inkább adják be, mert későbbi vagy a bánatpénzt nélkülöző ajánlatok el nem fogadhatók.

Vevő a jelenlegi üzlethelyiséget megegyezés esetén 1898. május 1-ig megtarthatja; ellenesetben az árukat 8 nap alatt átvenni és elszállítani köteles. A csőd választmány az ajánlatok feletti döntés jogát magának fentartja. A vételi illeték vevőt terheli.

A csődleltár alulírott tömeg gondnoknál vagy Geleta Géza kir. törvényszéki csődbiztos urnál megtekinthető; az áruaktár pedig az érdeklődőknek jelentkezése esetén **naponként a délelőtti órákban** meg szemlélés czéljából rendelkezésre és nyitva áll.

Nagyváradon, 1898. január hó 5. napján.

Mihely Adolf.
ügyvéd, tömeg gondnok.

BELÉPÉSI FELHIVÁS!

A »POLGÁRI TAKARÉK- ÉS SEGÉLYSZÖVETKEZET«
III-ik ÉVTÁRSULATÁBA.

A »Polgári takaré- és segély-szövetkezet« módosított alapszabályai szerint 1898. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1900. év végeig tart. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket **s minden üzletrész után hetenként 10 kr (20 fillér) fizetendő.** A három év eltelté után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet czélja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések dacára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyereséget hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg $\frac{1}{5}$ részét 6%-os kamatláb mellett minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok belépésének és a heti fizetések bérmentes teljesítésének

megkönnyítése czéljából a szövetkezet a póstatakarékpénztárnál **s z á m l á t** nyitott.

A szövetkezetben való belépés alkalmával üzletrészekint **5 kr beiratási díj** fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére irt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait valamint mindazokat, kik az 1898. január 3-tól kezdődő 3-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni felkérjük, hogy a szövetkezet üzlethelyiségében (Szent László-tér, Kovács-féle ház) **mielőbb** beiratkozni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1897. november hó.

A »Polgári takaré- és segélyszövetkezet«
igazgatósága.

A III-ik évtársulat befizetési napjai:

hétfő délután 3—5-ig,
csütörtök délután 3—5-ig.

A szövetkezetnek eddig több mint 1100 tagja van, mintegy 20,000 üzletrészszel.

Hatóságilag engedélyezett
Véjeladás
Freyberger Albert-nél.
Hol mindennemű **árak**
POTOM ÁRON
kaphatók.

Tulhalmozott raktár miatt január 20-áig 25%-kal olcsóbb.

NÁDOR L. és TÁRSA czégnél

czipő és uridivat áruház

Nagyvárad, Zöldfa-utca.

Legnagyobb választék férfidivat czikkeiben u. m.

legújabb divatu

KALAPOK

minden szín és alakban

legjutányosabb áron.

Továbbá

férfi, női és gyermek-czipőkben legnagyobb raktár.

FEHÉRNEMŰEK,

KESZTYÜK, NYAKKENDŐK,

SZAPPAN, ILLATSZER

s minden e szakmába vágó czikke

dus választékban

s bámulatos olcsó áron kaphatók.

Telephon összeköttetés.